National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
Ottawa, Ont.
K1A ON4

JAN 12 1978

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 95 (2442) XXVI aastakäik | Neljapäeval, 22. detsembril 1977 — Thursday, December 22, 1977 | Üksiknumbri hind 25 cents

Lääne-Saksa punaarmee jäljed viivad N. Liitu

Saksa terroristidel tihedad sidemed Itaalia ja Araabia maade terroristidega

VIIN — Politseilisel uurimisel on selgunud, et Lääne-Saksamaa Baader-Meinhofi n. n. punaarmee gängil on väga tihedad sidemed Itaalias opereerivate põrandaaluste kommunistlikkude gruppidega, mis kannavad punaste brigaadide nimetust. Need brigaadid tegutsevad omakorda tihedas koostöös araabia terroristidega, kes saavad oma relvad, toetuse ja juhtkonna väljaõppe N. Liidus.

Itaalia ja Lääne-Saksamaa terroristide koostööd on eriti põhjalikult uurinud Austria politsei ning nagu nendest uurimistest nähtub, opereerib Itaalias salajane põrandaalune terroristide ja nende toetajate võrk,

kes muretseb Saksamaalt põgenenud terroristidele kortereid, aitab turustada inimröövide ja pangaröövide eest saadud rahasummasid ning organiseerib neile kontaktidereise Kesk-Itta.

Röövitud rahad lastakse käibele väiksemate n. n. „mafia pankade" kaudu, kellede legaalsed operatsioonid on tagasihoidlikud, kuid kes teenivad suuri summasid illegaalsete operatsioonidega. Need pangad on juba aastaid olnud punaste brigaadide teenistuses kuid nüüd on nad hakanud ajama ka Lääne-Saksamaa terroristide **operatsioone.**

Austria politseivõimud sattusid nende sidemte ja terroristide operatsioonide jälile kui nad uurisid Austria töösturi Walter Michal Palmersi küüditamislugu.

Nüüd on selgunud, et töösturi küüditas üks grupp Austria pahempoolseid üliõpilasi, kes said inimrööviks korraldused Lääne-Saksamaa punaarmee naisterroristidelt.

Palmersi perekond maksis terroristidele Palmersi vabastamise eest 1,9 miljon dollarit lunaraha.

Austria politseil õnnestus kahte küüditajat tabada kui nad olid oma põgenemisteekonnal Itaaliasse. Nende käest saadi kätte ka osa väljapressitud raha,

kuid suurem summa on ikka veel kadunud ning see toimetati tõenäoliselt Lääne-Saksamaa terroristide kätte,

kes selle viisid Itaaliasse. Arvatakse, et see raha lastakse käibele Itaalia, Araabia, Shveitsi ja teiste maade kanaleid kaudu.

Kaks saksa terroristi arreteeriti Shveitsis

BERN — Shveitsi politsei arreteeris ühe mehe ja naise, kes tõenäoliselt kuuluvad Lääne-Saksamaa põrandaaluse punaarmee koosseisu ning võtsid osa töösturi Hanns-Martin Schleyeri küüditamisest ja mõrvamisest. Shveitsi politseivõimud töötavad tihedas koostöös Lääne-Saksamaa politseiga, et identifitseerida arreteeritud, kes on tõenäoliselt terroristide nimekirja kuuluvad Willy Peter Stoll ja Juliana Plambeck. Mõlemad terroristid arreteeriti Shveitsi-Prantsusmaa piiril pärast seda kui nad tulistasid ja haavasid kahte shveitsi piirivalvurit.

Hollandi kohus mõistis 20 aastaks vangi Baader-Meinhofi gängi liikme Knut Folkertsi, kes mõrvas ühe hollandi politseiniku. Folkert mainis kohtus, et tema on imperialismivastase vastupanu liikumise võitleja.

Laupäeval, 17. dets. tähistasid jõululapse sündi T. E. S. Lasteaia noored. Pildil I klassi õpilased esitamas laulu „Lumememm, sa naljamees". Foto: Vaba Eestlane

Araabia riigid ei nõustu Begini plaanidega

Nõutakse Iisraeli lahkumist kõigilt okupeeritud aladelt

BEIRUT — Araabia diplomaatilistes ringkondades kalkuleeritakse, et Iisraeli peaministri ettepanekud Araabia riikide ja Iisraeli vahel rahu saavutamiseks häirivad Araabia riike ning et nende hoiak Iisraeli suhtes muutub veelgi järelandmatumaks ja rangemaks. Araablasi häirib eriti, et Iisrael ei loobu Jordani jõe läänekaldal okupeeritud aladest vaid kavatseb küsimust lahendada seal elavatele araablastele autonoomia andmisega.

Palestiina araablaste juhid lükkasid Begini plaani kategooriliselt tagasi ning esitasid nõudmise Iisraeli vägede täielikuks tagasitõmbumiseks okupeeritud aladelt.

Plaani mõistsid hukka ka Süüria ja Liibüa juhid ning kritiseerivad hääled kostsid ka Jordaania pealinnast Ammanist.

Kõik kritiseerijad mainivad, et Iisrael kavatseb Begini plaanide kohaselt säilitada oma kontrolli okupeeritud aladel ning takistab kõigi vahenditega iseseisva Palestiina riigi rajamist.

Araabia riikidest võttis Begini plaani ettevaatliku heakskiiduga vastu ainult praegu käimasoleva rahuofensiivi algataja Egiptus. Egiptuse juhtivatest ringkondadest mainitakse, et Begini plaan vihjab teatud edusammudele rahu saavutamiseks,

kuid see plaan vajab veel detailset selgitamist ja parandusettepanekute teostamist.

Palestiina araablaste seisukoht Begini plaani suhtes oli kõige drastilisemalt toodud Palestiina uudisteagentuuri kommentaarides, kus seda plaani nimetati „Begini naeruväärseks naljaks . . ."

300 ohvrit maavärisemisel

TEHERAN — Iraanis toimus möödunud teisipäeval ajaloolise Kermani linna piirkonnas suurem maavärisemine, mis nõudis esialgsete andmete kohaselt üle 300 inimohvri. Ligemale 500 inimest on saanud raskeid vigastusi ja tuhanded inimesed on kaotanud peavarju.

Postiteenijate tulevik hädaohus

Kommunistid taotlevad võimu ebademokraatlike hääletamistega

Toronto ajaleht „Globe and Mail" kinnitab ühe postiametniku informatsiooni kohaselt, et äsja Torontos toimunud postiteenijate ametiühingu liikmete hääletus, mille tulemusena töölised asusid streikima, oli lavastatud ja ette organiseeritud. Koosolekule oli ilmunud 5000-st Toronto postiametnike ametiühingu liikmeist ainult 600 kuni 700.

Koosolekul selgus, et suurem osa liikmeist pooldas ilmselt streigi küsimuses salajast hääletamist kuid koosoleku juhatajad lasid koosolekut otsustada seda küsimust.

Häälte lugemisel selgus kummalisel kombel, et 309 olid salajase hääletamise poolt kuna 310 pooldasid avalikku hääletamist.

Kui sellise tulemuse vastu protesteeriti, siis lubasid ametiühingu tegelased siiski salajast hääletamist. Streigi poolt hääletasid 384 ja vastu 334 postiametnikku,

kuid tegelikult toimus hääletamine niivõrd organiseeritult, et mõni koosolekust osavõtja võis hääletada mitu korda.

Toronto „Sun'i" kommentaator Peter Worthington mainib, et Toronto postiteenijate ametiühingu osakonda kontrollivad kommunistid sellisel määral, et demokraatlikku hääletamist on võimatu korraldada. Arvatakse, et kommunistide kandidaat Peter Leibovitsh, kes on Toronto postkontori South Central Plant'is suuremaid agitaatoreid, saab Toronto postiteenijate ametiühingu osakonna järgmiseks presidendiks. Peter Worthington arvab, et kõige olulisemaks küsimuseks oleks leida võimalusi demokraatliku hääletamise korraldamiseks.

Möödunud pühapäeval oli Toronto Eesti Ortodoks koguduses suureks sündmuseks E. V. Velleso ülempreestriks kuulutamine ja talle kuldristi andmine. Pildil ülempreester E. Lepik valmistub 200 aastat vana kuldristi ülempreester E. V. Vellesole kaela asetamiseks. Pildil vasakult abielupaar G. Raag, kel täitus 30 aastat abiellumisest, kuna abikaasa Guri Raagil oli 60. sünnipäev. Foto: Vaba Eestlane

Prof. Armin Tuulse surnud

STOKHOLM (EPL) — Stokholmis suri kunstiajaloolane professor Armin Tuulse.

Ta oli sündinud 1. oktoobril 1907 Võrumaal. Lõpetas 1935 Tartu Ülikooli, saavutas 1942 dr. phil. kraadi. Prof. Tuulse oli 1942—1944 Tartu ülikooli kunstiajaloo ja 1964—1974 Stokholmi ülikooli Põhjamaade ja võrdleva kunstiajaloo professor. Avaldanud rea põhjapanevaid teoseid kunstiajaloo, eriti arhitektuuri ja romaani kunsti alalt.

Kanada surve Lõuna-Aafrikale

Kaubanduslikud sidemed mõlema maa vahel piiramisele

OTTAWA — Kanada välisminister Donald Jamieson tegi parlamendis teatavaks, et Kanada valitsus ei anna oma toetust enam nendele kaubanduslikkudele operatsioonidele, mis taotlevad tihedamat majanduslikku suhtlemist Lõuna-Aafrikaga. Välisminister tähendas, et Kanada valitsus protesteerib selle aktsiooniga inimõiguste rikkumise vastu Lõuna-Aafrikas.

Välisminister mainis, et Kanada valitsus toob koju oma kaubanduslikud esindajad Johannesburgist ja Kaplinnast ning ei anna enam laenusid, mis finantseerivad tehinguid Lõuna-Aafrikas.

Kanada valitsus varustab ühtlasi Lõuna-Aafrikas opereerivad Kanada kompaniid eetiliste eeskirjadega ning hakkab Lõuna-Aafrikast Kanadasse saabuvatelt külalistelt nõudma viisasid.

Jamieson ütles, et nende sammude rakendamine on tingitud Kanada uuest revideeritud poliitikast Lõuna-Aafrika rezhiimi suhtes. Kanada jätab oma saatkonna Pretoriasse alles, kuid saatkond ei tegutse enam majanduslike küsimustega

vaid hakkab Lõuna-Aafrika valitsusele survet avaldama inimõiguste rikkumise poliitikast loobumiseks.

Kanada opositsiooni juht Joe Clark toetas põhimõtteliselt valitsuse deklaratsiooni, kuid mainis, et valitsus peaks selgusele jõudma, kas need vastuabinõud ei raskenda mustada olukorda Lõuna-Aafrikas.

Trudeau selgitab Kanada kahepalgelist poliitikat

OTTAWA — Kanada konservatiivide juht Joe Clark tõstis parlamendis üles Kanada kahepalgelise poliitika nende riikide suhtes, kus rikutakse inimõigusi. Teatavasti tegi peaminister Trudeau teatavaks, et Kanada piirab oma kaubanduslikke sidemeid Lõuna-Aafrikaga sealse rassipoliitika pärast, kuid samal ajal mainis Kanada kaubandusminister Horner sotsialistide järelepärimisele vastates, et Kanada ei ole huvitatud

Miks ei kaitsta Balti rahvaid

OTTAWA — Kanada endine peaminister John Diefenbaker atakeeris Kanada kahepaikset poliitikat inimõigusi rikkuvate riikidega suhtlemisel. Diefenbaker tõstis oma kõnes esile ka Ukraina ja Balti riigid, mainides, et Kanada valitsus on valmis atakeerima Lõuna-Aafrika rassipoliitikat kuid ta ei tee midagi orjastatud rahvaste kaitseks Ukrainas ja Balti riikides.

Tshiili sõjaväelaste rezhiimi sisepoliitilistest probleemidest. Peaminister Trudeau seletuse kohaselt harrastavad paljude riikide rezhiimid mõrvamisi ja piinamisi, kuid Kanada ei katkesta nendega kaubanduslikke sidemeid kuigi ta ei poolda nende poliitikat. Kuid samal ajal aga põlastab Kanada eriti Lõuna-Aafrika rassipoliitikat ning rakendab sellega seoses kaubanduslikku sidemete piiramise poliitika.

Eeloleval jõulupühade nädalal ilmub pühade tõttu üks „Vaba Eestlase" number, mis saadetakse välja kolmapäeval, 28. detsembril ja kannab neljapäeva, 29. detsembri kuupäeva. Esmaspäeval, 26. detsembril ja teisipäeval, 27. detsembril, on „Vaba Eestlase" toimetus ja talitus pühade tõttu suletud.

„Vaba Eestlase" toimetus ja talitus

Uuendage „Vaba Eestlase" tellimine 1978. aastaks!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „Vaba Eestlast"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $30.—, poolaastas $16.— ja veerandaastas $9.—, kiripostiga aastas $48.—, poolaastas $25.50 ja veerandaastas $13.50.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $32.—, poolaastas $17.— ja veerandaastas $9.50. Kiripostiga USA-s: aastas $53.—, poolaastas $27.50 ja veerandaastas $15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $62.—, poolaastas $31.50 ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher. Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

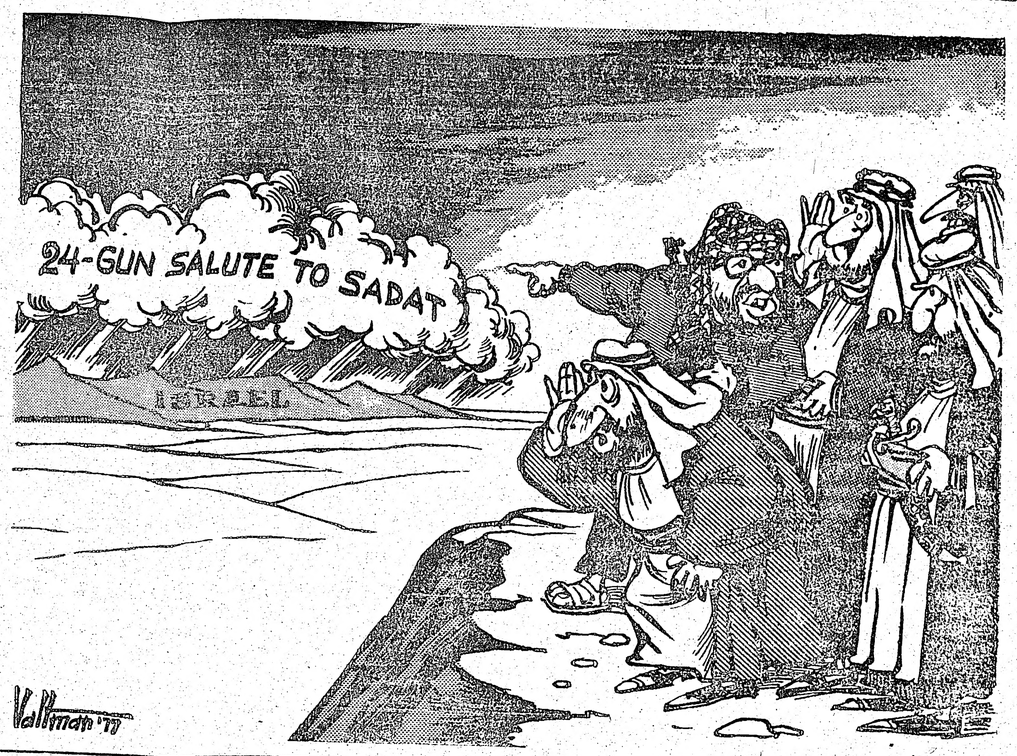

Salakuulajate „Eldoraado"

Uue spionaazhiafääri avastamine Bonnis on andnud põhjust nimetada Lääne-Saksamaad spioonide „Eldoraadoks" — nende õnnemaaks, kus neile avanevad piiramatud tegutsemisvõimalused. Lääneriikide spionaazhi eksperdid arvavad, et kusagil mujal ei tegutse sellisel määral kommunistide spioone nagu Lääne-Saksamaal ja kusagil mujal ei ole nad nii aktiivsed ja ei saavuta nad nii häid töötulemusi kui Bonnis ja teistes Lääne-Saksamaa linnades.

Möödunud nädalal avalikkuse ette kerkinud spionaazhiafäär ei olnud tegelikult värske sündmus, kuna valitsusvõimud olid spioonid paljastanud juba möödunud aastal ja toimetanud nad trellide taha. Valitsus oli pidanud aga vajalikuks kogu lugu seni ajani peita ja varjata kuni selle nüüd kõigis detailides avalikkuse ette tõi Lääne-Saksamaa üks suuremaid ja kaalukamaid ajalehti.

Seekordne spionaazhiafäär on järjekordseks tõendiks, et Lääne-Saksamaal ei suhtuta küllalt ettevaatlikult ja umbusklikult kahtlusalustesse isikutesse ning antakse neile usaldusväärseid ülesandeid. Peaspiooniks äsja avalikuks tehtud spionaazhiafääris oli 37-aastane Ida-Saksamaalt „põgenikuna" saabunud naine, kes oma järjekindlalt ja kannatlikult üles oli töötanud kaitseministeeriumis ühe juhtiva ja vastutava ametniku sekretäriks. Selle ametniku hoole all olid salajased dokumendid ning spioon muretses endale valevõtme, mille abil ta pääses salajaste dokumentide seifi juurde. Ta tegi neist fotokoopiad ning nii voolasid NATO ja Lääne-Saksamaa sõjalised saladused pidevalt Ida-Berliini sealse luurekeskuse käsutusesse.

See lugu meenutab elavalt 1974. aastal paljastatud Günther Guillaume spionaazhiafääri. Guillaume oli samuti Ida-Saksamaalt saabunud „põgenik", kes hakkas tegutsema Lääne-Saksamaa sotsialistide parteis ning töötas oma üles kantsler Willy Brandti isiklikuks nõuandjaks, võites täielikult kantsleri usalduse. Spioonil olid nii lähedased vahekorrad Lääne-Saksamaa riigipeaga, et afääri paljastamine sundis ka Brandti kantsleri ametist lahkuma.

Nende suuremate afääride kõrval on paljastatud terve rida väiksemaid agente, kes ei ole oma karjääriredelil nii kõrgele tippu jõudnud. Äsjane spionaazhilugu ja Guillaume karjäär Bonnis kinnitavad veenvalt, et Ida-Saksamaal tehakse spioonide ettevalmistamise alal põhjalikku tööd ning spioonide tegutsemisaeg planeeritakse pikemale ajale, millega salakuulajatel avaneb võimalus võita Lääne-Saksamaa võimude usaldust ja pääseda juhtivatele ja sensitiivsetele kohtadele.

Arvatakse, et praegu tegutseb Lääne-Saksamaal tuhandeid kommunistide spioone, kes saabuvad Ida-Saksamaalt läände põgenikkude sildi all. Osa kommunistide spioonidest on ka Lääne-Saksamaa alalised elanikud, kelledel on sugulased Ida-Saksamaal ning kes sunnitakse nende julgeoleku huvides spioneerima.

Kõrvalvaatajana tundub siiski, et Lääne-Saksamaa sotsialistlik valitsus on spioonide ja riigivastaste suhtes väga liberaalne ja kergeusklik ning valitsusel ja juhtivatel ametnikkudel puuduvad valvsad silmad ja kõrvad kahtlaste isikute jälgimiseks ning umbusaldamiseks. See valvsus peaks olema veelgi suurem seetõttu, et Lääne-Saksamaal ei tule kaitsta mitte ainult enda vaid ka oma liitlaste riiklikke ja sõjalisi saladusi.

K.A.

Lugeja kirjutab

Eesti Vabariigi 60. aastapäev on meie ühine asi

Eesti ühiskond Torontos seisab oma Eesti Vabariigi 60. sünnipäeva tähistamise ees. Paar nõupidamist on juba peetud ja enamvähem kavaline osa selgunud. Tahame loota, et see sündmus tooks elevust eestlaste hulka ja äratas isamaalikke tundeid.

Pole ülearune heita pilku äsja möödunud soomlaste samasuguse üritusele, kes oma sündmuse olid pealkirjastanud „Soome iseseisvus -- meie ühine asi". Sel puhul tulid kokku laulma ja mängima kõik nende Torontos olevad koorid ja ansamblid. Nelipühilaste puhkpilliorkester saatis hümne, nende koor aga laulis koos kohaliku sega- ja meeskooriga isamaalikke rahvuslikke laule ühise kodumaa sünnipäeva tähistamiseks. Kas ei suudaks meiegi koorid eeloleval pidulikul aktusel ühiselt laulda oma eesti laulu?

A.

Venelased — suurimad joodikud

Venemaal joob iga kodanik keskmiselt 6½ kvarti alkoholi aastas. (Kvart on ümmarguselt 1,13 liitrit). Niisugused on Harvardi ülikooli vene uurimisasutuse andmed. Prantslased ja ameeriklased joovad aastas 4¾ kvarti.

Kuna viin jt. alkohoolsed joogid on Venemaal riigi omandus, teenib riik joomiselt hästi. Kuid teisest küljest on Moskva võimumeestel joomise pärast muret, sest viin on ka süüdi paljudes kuritegudes, eriti noorte keskel. Kui vene võimud suudaksid välja arendada nõukogude kodaniku, kes joob palju, aga kurja ei tee, võiks viinaäri nõukogudemaal pidada ideaalseks.

Venemaal armastatakse juua vodkat segamatult, kirjutab „U. S. News & World Report". Seal peetakse kokteele ja üldse segatud jooke ebamehelikuks, mida täismehe väärikus ei luba tarvitada. Sama ajakiri ütleb, et rohke joomise põhjustab N. Venes ka hall elu ja mahajäänud elustandard. Elu üksluisus pealesurutud propagandaga, puuduliku korterd ja muud sarnased tegurid õhutavad nõukogude inimesel kätt sirutama viinapudeli järele.

VES

Torm Püha Stefani krooni ümber

Ameeriklased annavad kommunistidele välja Ungari rahvusliku reliikvia

WASHINGTON (Vaba Eestlane) — Ameerika Ühendriikide pealinnas tekitas väikese poliitilise tormi valitsuse otsus anda Ungari kommunistlikule valitsusele välja Püha Stefani kroon koos juurdekuuluvate kroonijuveelidega. Esialgse kava kohaselt pidi üleandmise toimetama välisminister Cyrus Vance isiklikult, siis kui to sooritab Euroopareisi detsembri keskpaigas.

Kohe pärast otsuse teadasaamist, mille kõrgemas instantsis oli langetanud president Carter välisministeeriumi ekspertide ettepanekul, protesteerisid paljud Ühendriikides elavad ungarlased ja nende organisatsioonid. Nende eestvõitlejaks kujunes Esindajate koja liige Mary Oakar, kes esindab Kongressis Clevelandi valmispiirkonda, kus asub rohkelt ungari päritoluga ameeriklasi.

Kongressiliige Mary Oakar mobiliseeris ka terve rea teisi oma kolleege Esindajatekojast ja sai asja viia nii kaugele, et Esindajatekoja Rahvusvaheliste Suhete Komisjon võttis asja arutusele oma istungil,

kutsudes seisukohti esitama nii selle väljaandmise otsuse pooldajaid kui otsuse vastaseid.

Väljaandmise vastu kõneles kõige efektiivsemalt Ameerika ungarlaste organisatsioonide koordineeriva komitee esimees Andras Pogany, kes ühtlasi on Ungari vabadusvõitlejate maailmaliidu esimeheks. Ta juhtis eriti tähelepanu sellele, et president Carter oli lubanud oma valimiskampaania ajal, et ta ei võta Püha Stefani krooni küsimuses enne seisukohta, kui ta eelnevalt läbi räägib ungarlaste organisatsioonide esindajatega. Kuid, nagu ütles Pogany, Ühendriikide valitsus ei konsulteerinud ungarlaste esindajaid väljaandmise otsuse langetamisel.

Samuti esitasid vastuseisukohti terve rida teisi ameerika-ungarlaste juhtivaid tegelasi.

Kuid näib, et selles küsimuses puudub ungarlastel täielik üksmeel.

Esindajatekoja välissuhete komisjoni istungil võttis sõna ka neid ungarlasi, kes USA valitsuse poolt langetatud väljaandmise otsust pooldasid. Nende hulgas oli kõige prominentsemaks Ferenc Nagy, tuntud Ungari poliitik, endine peaminister ja Väikepõllumeeste erakonna esimees. Nad motiveerisid oma väljaandmist pooldavat seisukohta sellega, et Ungari suurima rahvusliku reliikvia, Püha Stefani krooni õige asukoht peab olema Budapest. Kroon antavat tagasi Ungari rahvale, kes sellest saavat uut jõudu vastu pidamiseks kommunistliku valitsuse diktatuuri all.

Stefan Püha kroon on olnud ameeriklaste valduses Teise maailmasõja lõpust saadik. Oktoobris 1944, siis kui vene väed olid Budapesti vallutamas, tõi krooni ja selle juurde kuuluvad kroonijuveelid Budapestist läände krooni vahtkond. Aastal 1945 andis vahtkond, USA vägedele kapituleerudes, Stefan Püha krooni üle ameeriklastele. See toimus Austrias.

Ameeriklased viisid krooni Saksamaale ja tõid selle 1953. aastal Ameerikasse, kus see paigutati Fort Knoxi hoiule, sellessesamasse kohta, kus asub Ühendriikide kullareserv.

Stefan Püha krooniga on kroonitud kõik Ungari monarhid alates Stefan Pühast endast aastal 1000 kuni kuningas Karlini, kes krooniti aastal 1916.

Stefan Püha, ehk ungari keeles Istvan Esimest, peetakse Ungari riigi rajajaks. Tema ühendas madjarite hõimud, kes olid umbes sadaviiskümmend aastat varem läbi Lõuna-Venemaa Ungari praegusele maa-alale sisse rännanud. Istvan Esimene võttis vastu katoliikliku usu ja Rooma paavst Silvester Teine saatis talle kroonimise puhul eriti uhke kuldkrooni koos rohkete juveelidega.

Nii et selle ungarlaste suurima rahvusliku varanduse vanust võib hinnata juba ligemale tuhandele aastale. Istvan Esimene, kes katoliikliku kiriku poolt kuulutati Stefan Pühaks, on esimene kuulsusrikaste Ungari kuningate reas. Tema kroonist kujunes aastasadade kestel madjarite rahva ühtekuuluvuse sümbol ja Ungari riigivõimu legitiimsuse märk.

Ei ole siis mingi ime, kui Ühendriikide valitsuse otsus seda krooni praegusele Ungari valitsusele välja anda esile kutsus nii rohkelt proteste. Protesteerijad ei taha näha, et krooni väljaandmisega antaks nagu kaudne tunnustus Ungari kommunistliku valitsuse legitiimsusele.

Mis aga motiveeris Ameerika valitsust selle väljaandmise otsuse langetamisele? Üheks motivatsiooniks on see, et Washington tahab näidata oma sõbralikku suhtumist Ungari praegu suhteliselt liberaalsele kommunistlikule rezhiimile.

Asjatundjate hinnangul on praegu Ungari kõige vabama korraga kommunistlik Ida-Euroopa riik.

Ameerika valitsus soovib sidemeid ja suhteid praeguse Ungari rezhiimiga parandada ja edendada, andes sellega märku, et vabamad tuuled kommunistlikes riikides leiavad mõistmist ja tähelepanu. Pealegi tasus Ungari möödunud aastal oma viimased võlad Ühendriikidele, võlad mis ulatusid tagasi Esimese maailmasõja aegsesse perioodi. Ungari kommunistlik valitsus on pidevalt nõudnud Stefan Püha krooni tagastamist, kuid seni oli Washington keeldunud seda tegemast.

Käesoleva aasta algul hakkasid läbirääkimised krooni tagasiandmise üle Ühendriikide ja Ungari vahel uuesti. Ameeriklased esitasid krooni väljaandmise üheks tingimuseks nõude, et Stefan Püha kroon saaks Budapestis paigutatud kohta, kuhu oleks vaba juurdepääs ungari rahvale.

Aryata on, et vaatamata protestidele kroon siiski Ungarisse tagastatakse.

Väljaandmise otsuse vastu käis Washingtonis protesteerimas muide ka USA Eesti Rahvuskomitee esimees Ilmar Pleer.

Uus elu Edmontoni eesti ühiskonnas

Nagu „Vaba Eestlases" juba varem teatatud, peeti pühapäeval, 4. detsembril Edmontoni Eesti Seltsi peakoosolek Augustana Luteri kiriku ruumes. Külmale ilmale vaatamata oli kohale ilmunud 14 kaasmaalast. Rõõmustava üllatusena oli koosolekul näha noori, kes entusiastlikult võtsid seltsi edaspidised ülesanded oma õlgadele.

Seltsi nimekirjas on 50 eesti perekonda. Kasvava provintsina on oodata ka Edmontoni eestlaskonna kasvu, eriti noorte eesti haritlaste näol, peamiselt ebasoodsate töötingimuste tagajärjel mujal Kanadas.

Arutati jõuluõhtu jumalateenistuse pidamist, kuid arvati, et ei tule küllalt inimesi kokku, sest Edmontoni eestlaskond on liitunud kohalike Kanada kogudustega. Milletis ja Calmaris (35 miili lõunapoole Edmontoni töötav noor eesti pastor Walter Johanson lubas vajaduse korral ka eesti rahvast teenida ja Vabariigi 60 aastapäeva puhul kavatsetakse korraldada jumalateenistus, aktus ja ball päris suurejooneliselt. Samuti on kavas korraldada jaanipäev koos kõikide Alberta eestlaste keskustega. Koosolekul viibis ka ELK esindaja pr. Vally Johanson, kelle organiseerimisel leidis aset 10. detsembril nõupidamine eestlaste aktiivsemaks organiseerimiseks ja üldise tegevuse elustamiseks õpetaja Johansoni kodu Milletis. Selleks ajaks oli noor ja uus juhatus juba ühe koosoleku ära pidanud. Uuel juhatusel on palju potentsiaali ja entusiasmi sealsele eestlaskonnale uut indu ja tegevusrõõmu sisendada ja Alberta eestlased võivad rahuliku südamega uude aastasse sammuda.

V. J.

Kommentaarid

Meid paneb sageli imestama ameeriklaste kõikuv ametlik poliitika N. Liidu suhtes — vahetevahel on Valge Maja, valitsuse ja Kongressi hoiak kommunistliku paradiisi suhtes võrdlemisi range, kuid siis toimub jällegi ülevõõ järsk muudatus ning Washington asub kinnitama oma sõpruse ahelaid Moskvaga.

Kuid veelgi huvitavam kui valitsuse poliitika, on mõne tavalise ameeriklase hoiak venelaste ja N. Liidus valitseva kommunistliku rezhiimiga suhtlemisel. Seda illustreerib eriti kujukalt äsja Lääne-Virginias esinenud vahejuhtum, kus Vulcani väikelinna lähedal varises kaks aastat tagasi kokku üks sild ja valitsus keeldus selle asemele uue silla ehitamisest. Kui linnapeale selgus, et ta valitsuse käest uue silla ehitamiseks abi ei saa, siis tuli see „geniaalne" mees oma arvates väga heale ideele ja pöördus N. Liidu valitsuse poole silla ehitamiseks abi saamiseks.

Venelastele, kelledele teatavasti ameeriklased chitavad sadade miljonite dollarite eest krediidi peale hotelle ja vabrikuid, oli see Ühendriikide linnapea naiivne abipalve hiilgavaks võimaluseks propaganda tegemiseks ning valitsus saatis New Yorgist kohale „Literaturnaja Gazeta" esindaja Iona Andronovi asja uurima. Nüüd oli Ühendriikide maanteevalitsusel vesi ahjus ning Vulcani elanikkonnale tehti teatavaks, et uus sild ehitatakse aasta jooksul. „Literaturnaja Gazeta" mees läks aga New Yorki tagasi suurekspaisutatud rinnaga ja uhkeldas N. Liidu ajakirjanduse mõjuga, mis pani ameeriklased oma kodupinnal uut silda ehitama.

Sellised lood on pealtnäha muidugi pisikesed koomilised vahejuhtumid, kuid neil on siiski suur poliitiline tähtsus, mida osavalt ära kasutatakse N. Liidus. See silla-lugu näitab ka kui naiivsed on poliitiliselt mõned ameeriklased, kes lähevad Venemaale endale silla otsimiseks abi otsima. Esiteks on see poliitiliselt väga rumal samm ja teiseks ei ole N. Liit kunagi olnud teistele riikidele sildade ehitajaks Ja lõpuks: Kui Ühendriikide maanteedevalitsus tõesti oli otsustanud, et seda silda pole enam vaja, miks lubati seda siis hakata ehitama kui venelased saatsid kohale oma ajakirjaniku. Selgroo puudumine vabas maailmas annab tõesti väga valusalt tunda.

*

Tavaline keskmise mõistusega inimene ei saa enam aru kuidas need asjad kõrgemal poel käivad ja millise loogika järele maailmas asju aetakse. Juttu on inimõiguste rakendamisest, kus tõesti kõik on pea peale pööratud ning orienteerumine muutub iga päevaga raskemaks.

(Järg. lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

24. ja 25. detsembril on valvearstiks dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777 ja 25. ja 26. detsembril dr. Mae, tel. 493-7231.

KAASMAALASED!

Puhastan keemiliselt (steamcleaning) Teie diivanid ja toolid, vaibad seinast seina ja lahtised Teie oma kodus. — Hel. Erik Lokbik 447-9834

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Montrealis Jaani koguduse seltskondlikes ruumes toimus 3. ja 4. detsembril Montreali Eesti Seltsi korraldusel traditsiooniline kunsti- ja käsitöö näitus, kus väljapanekuid oli erakordselt rikkalikult. Pühapäeval, 4. dets. näitas E. Sügise näitusel tunniajalise kestvusega filmi neljast aastaajast kuhu sisse oli põimitud ka tähtsamaid sündmusi Montreali eestlaste elust. Pildil endine eesti maadluskuulsus Nikolai Karklin vestleb näituse külastamisel pr. Paulusega, kes oli näitusel esitanud kunst-käsitöid.
Foto: E. Sügise

Kultuurisidemete arendajad kiidavad oma tööd ja tegevust

Propagandalehes „Kodumaa" antakse pikem ülevaade Väliseestlastega Kultuurisidemete Arendamise Ühingu tegevusest. Ajaleht kirjutab järgmist:

29. novembril pidas Väliseestlastega Kultuurisidemete Arendamise Ühing oma juhatuse presiidiumi järjekordse koosoleku, kus tehti esialgne kokkuvõte käesoleva aasta tegevusest ja arutati järgmise aasta töökava põhijooni.

Ühingu esimees Ülo Koit märkis, et ühingu sidemed kultuurihuvilise eestlaskonnaga võõrsil on laienenud eeskätt Põhja-Ameerika, Austraalia ja Rootsi osas,

kusjuures mainimist väärib noorema põlvkonna väliseestlaste kasvav huvi oma vanemate päritolumaa vastu. Paljusid kaasmaalasi on ühing nende soovide kohaselt abistanud kodumaise kirjasõna hankimisel, on osutanud kaasabi eesti kultuuri tutvustavate raadiosaadete koostajaile ning eesti keele kursuste korraldajaile vajalike materjalide saatmisega, samuti on ühing olnud vahendajaks võõrsil elavatele teadlastele ja õppeasutustele allikmaterjalide otsimisel ja teaduslike kontaktide loomisel Nõukogude Eesti vastavate uurimisasutustega.

Aasta kesksemateks üritusteks olid ühingul keele ja kirjanduse seminari läbiviimine väliseestlastega koostöös Emakeele Seltsiga ning osavõtt vabariigi kultuuriasutuste poolt sisustatud Nõukogude Liidu kultuuripäevadest Rootsis.

Selle kõrval on väliseestlastele mitmes riigis tutvustatud „Tallinnfilmi" ja „Eesti Telefilmi" toodangut ja seatud trükivalmis õppe- ning teatrimaterjali väliseestlastele.

Nagu eelmistel aastatel, nii on ka tänavu kodumaad külastanud arvukalt väliseestlasi nii turistidena, perekondlike visiitide kui ka ametireiside korras. Mitmed neist on olnud ühingu külalised. Nende hulgas on olnud teadlasi Kanadast ja Rootsist, noortejuhte mitmest riigist, ajalehe „Uus Ilm" aktiviste ja Sydney eestlaste seltsi „Eesti Kodu Linda" veterane.

Traditsiooniliste tegevusvormide jätkamisel järgmisel aastal soovitasid ühingu presiidiumi liikmed

leida võimalusi väliseestlastest kunstnike tööde näituse korraldamiseks Tallinnas ning Nõukogude Eesti kunstike teoste tutvustamiseks eestlastele võõrsil,

samuti korraldada kultuurialane seminarsuvekursus noorematele väliseestlastele Tallinnas koos tutvumisreisiga teistesse vabariigi kaunimatesse paikadesse.

Silmas pidades Rootsi eestlaste elavat huvi meie artistide esinemiste vastu, tehti ettepanek leida mõni uus muusikaansambel, kes oleks valmis kaasmaalastele esinema, ning osutada sellele kaasabi esinemisreisi korraldamisel.

Ühingu presiidium otsustas tähistada oma häälekandja ajalehe „Kodumaa" tuhandenda numbri ilmumist 28. detsembril.

Ühingu vastutava sekretäri ülesannetest vabastati V. Hüva seoses siirdumisega teisele tööle.

Eestlane leiutas vedela tihenduse

STOKHOLM (EPL) — Simrishamnis asub ettevõte Adheseal, mis Ystads Allehanda järgi oma arengus liigub vastupidiselt tänapäeva majanduskriisi suhtes — firma laieneb ja kasutab ikka rohkem ruumi ja tööjõudu.

Firma erialaks on igasugused tihendused, mis on praeguses soojuse ja energia kokkuhoiu ajastus väga tagaotsitud kaup. Firma on asutanud, olles selle juhataja ja uute ainete leiutaja, eestlane Tõnis Ennet.

Viimaseks leiutiseks on vedel tihendus, mis tuubist pressitakse vajalikesse paikadesse — näiteks ukse ja piida vahele. Tihendusmass kaetakse plastkorraga ja tungib kuivamisel kõikidesse aluse võimalikesse pragudesse ja mõlkidesse. Hiljem võib katva plasti ära võtta ja siis toimib mass nagu tavaline tihendusriba — ainult palju tihedamalt.

ESTER KAPP

Sündinud 17. juunil 1955. a. Torontos. Keskhariduse omandanud East York Collegiate Institutis. Lõpetas 1977. a. Toronto ülikooli Bachelor of Physical and Health Education (BPHE) kraadiga. Jätkab õpinguid Faculty of Education'is. Akadeemiliselt kuulub Korp! Indlasse.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Nii tegi Kanada välisminister Donald Jamieson teatavaks, et Kanada võtab Lõuna-Aafrika vastu inimõiguste rikkumise pärast tarvitusele väga ranged survе- ja protestivahendid, piirates selle riigiga oma kaubanduslikke vahekordi, loobudes sinna laenude andmisest ja kutsudes koju oma kaubanduslikud nõunikud Johannesburgist ja Kaplinnast. Kanada jätab siiski oma saatkonna pealinna Pretoriasse tegutsema, kuid saatkond ei tegutse majanduslike küsimustega vaid jatkab Lõuna-Aafrika valitsusele survе avaldamist inimõiguste rikkumisest loobumiseks.

Kuid nüüd tuleb asja teine külg. Kui Kanada sotsialistid, kelledel praegune Tshiili sõjaväeline valitsus on pärast sealse marksistliku valitsuse kukutamist pidevalt olnud südamel, parlamendis kaubandusminister Jack Horner'ilt nõudsid, et Kanada peaks katkestama oma majanduslikud sidemed ka Tshiiliga sealsete inimõiguste rikkumise pärast, siis vastas minister, et teise riigi moraalse käitumise arvustamine ei oie Kanada valitsuse asi.

Aga tavaline Kanada kodanik ei saa aru, miks Kanada valitsus kritiseerib Lõuna-Aafrika valitsust kui ta samal ajal ei pea õigeks kritiseerida Tshiili valitsust. Ja lõpuks kui Kanada võtab väga range hoiaku Lõuna-Aafrika suhtes inimõiguste rikkumise pärast, miks ei võta ta samasugust hoiakut N. Liidus, Hiinas ja teistes kommunistlikkudes riikides aset leidvate karjuvate inimõiguste rikkumise pärast. Kus on loogika, kus on õigus, kus on standard ja kus on rahvusvaheline moraal, millest nii palju räägitakse? Võibolla saame mõnel järgmisel parlamendi koosolekul selle kohta lähema ja selgepiirilisema ülevaate.

AMI

Usuteaduslik Instituut alustab tööga

Kursused EELK õpetajate abiliste ja aseõpetajate ette valmistamiseks

EELK piiskop K. Raudsepp on saatnud kogudustele välja ringkirjad, milles ta teeb teatavaks tuleva aasta suvel tööd alustava Usuteadusliku Instituudi kava. Piiskop palub ühtlasi leida kogudusi oma liikmete hulgast isikuid, kes võiksid alustada Instituudis õppimist.

Kava kohaselt organiseeritakse Usuteaduslik Instituut EELK õpetajate abiliste ja aseõpetajate ette valmistamiseks. Vastutavaks korraldajaks on EELK Konsistoorium, kuna õppetöö tegelik läbiviimine on pandud piiskop Karl Raudsepale, keda abistab ass. O. Puhm.

Instituudi juhatajaks on kutsutud ass. prof. dr. A. Võõbus.

Instituudi esimese kursuse lõpetajad — laied — ehk õpetaja abilised saavad jutlustamise õiguse talaari kandmisega, kuid neil pole luba laulatada ega anda armulauda. Instituudi teise kursuse lõpetajad saavad aseõpetaja ordinatsiooni Konsistooriumi otsusega pärast Instituudis ja põhimäärustes nõuetavate katsete sooritamist. Neil lubatakse ka laulatada ja jagada armulauda.

Instituut töötab kahe aasta jooksul kahe kursusega ja nende vaheaegadel koduse teadusliku tööga.

Esimene kursus algab järgmisel aastal 16. juulil kell 9 hommikul Torontos EELK Peetri koguduse ruumides ja kestab kuni reede, 28. juulini. Kümne päeva jooksul töötatakse 6 tundi päevas, kogusummas 60 tundi. Kuue kuu jooksul pärast kursuse lõppu esitavad osavõtjad seminari juhatajale kursuse töö.

Teine kursus toimub 1979. aasta suvel samuti Torontos.

Kuue kuu jooksul pärast kursuse lõppu tuleb esitada ühe teaduslikku teose läbitöötamine kirjalikult ning selle töö rahuldava hinnangu puhul loetakse Instituut lõpetatuks.

Esimese kursuse kava kohaselt peab dr. A. Võõbus loenguid 26 tundi, piiskop K. Raudsepp 13 tundi, ass. O. Puhm 12 tundi ja mag. R. Kiviranna 9 tundi. Instituudis võivad õppida mõlemast soost eelnevalt keskkooli haridus ja kes pole alla 20 ja üle 60 aasta vanad. Vanusepiiri suhtes on võimalik teha ka erandeid. Kursusest osavõtuks on vajalik oma koguduse õpetaja soovitus.

Kava kohaselt on need õpingud mõeldud peamiselt Ameerika kontinendil elavatele eestlastele, kuid need kursused ei asenda noorte usuteadlaste õpinguid ülikoolides.

Instituudi majandamiseks on ette nähtud igalt kursusest osavõtjalt 30 dollariline õppemaks. Peale selle loodetakse koguduste, Ameerika mandri praostkondade ja kiriku toetustele.

ESTO MUTUAL FUND, LTD.

Aktsia hind reedel, 16. dets. $5.77

Walwyn, Stodgell, Cochrane Murray Ltd

145 King St. W., Room 1900
Toronto, Ont. M5H 1J8.

Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

TOETAGE MEIE VABADUSVÕITLUST
oma panusega
EKN-ule Kanadas!
958 Broadview Ave.,
Toronto, Ont.
M4K 2R6

Esa Anttala surnud

Soome kirjanik Esa Anttala oli oma kodumaal väga populaarne oma sõjaromaanidega, millest kolm on tuttavad ka „Vaba Eestlase" lugejaile. 1967. a. ilmus ajalehes järgneva jutustusena tema „Viimane luuresalk", 1971 tema „Põgenemine üle Soome lahe" ja 1975. „Hõbedat piiri tagant". Temalt ilmus just enne surma 21. novembril, tema viimane teos „Yli rautaesiripun" (Üle raudeesriide), mille ta lubas veel elades meie ajaleheš avaldamiseks, kuna see käsitleb täiesti erakordset ja seni avaldamiseks lubamatut ainet soome agentide koolitamist N. Liidu tagalas Ameerika huvides tegutsemiseks.

Ta oli 60-aastane, sündinud Uudenkirkos põllumehe pojana. Karjalasena, kes pidi oma kodu kaotama, tunneb ta hästi pagulaste elu. Sõja ajal teenis ta kaugeluureosakonnas, kes tegi pikki ja kauakestvaid retki venelaste tagalasse, millist ainet ta hästi tunneb ja seda ka oma teostes on kasutanud. Selles üksuses teenides olid ta kaaslasteks ka mitmed eestlased, kellega teda tänaseni on püsivad sõprussidemed säilinud.

Jõulumees leidis tee uude Eesti Kodusse

Kolmapäeval, 14. dets. toimus Eesti Kodu elanike järjekordne koosviibimine omavahelise jõuluõhtu korraldamisel. Koos olid peagu kõik praegused uue eesti ühiskonna liikmed, mistõttu seltskondlik ruum kippus kitsaks jääma, kuna kõik tahtsid osa võtta esimesest jõulusündmusest oma uues kodus.

Avasõna ütles Eesti Kodu juhatuse esimees E. Simonlatser, misjärgi oma segakoor, kuhu kuulub 14—16 lauljat ja keda juhatab K. Karuks, laulsid jõululaulu. K. Uusküla luges väga kenasti jõuluevangeeliumi, millele järgnevalt koor laulis „Püha öö" esimese salmi ja kaks järgmist lauldi ühiselt, kusjuures klaveril saatis Julie Herma. Sellele järgnes koorilt veel üks laul.

Ülejäänud osas oli jõuluõhtu söömaaeg, kus juba tuntud tublid perenaised olid katnud rikkaliku laua verivorstidega ja sinna juurde kuuluvate mooside ja salatitega.

Sellejärel ilmnes, et jõuluvanagi oli juba teada saanud Eesti Kodu aadressi ja tuli kohale oma kingikottidega.

Kui jõuluvana jälle oli lahkunud pakuti kohvi. V. Leemet oli valmistanud pühadesaiad, perenaised küpsiseid, kuna Susanne Kolga oli teinud koguni kaks torti ja toonud need kaasa soola-leivaks, kuna asub ka ise varsti sinna elama. Seejärgi veedeti jõulumeeleolus õhtu kuni kesköönini.

Praegu on ettevalmistused käimas uueaasta vastuvõtu koosviibimise korraldamiseks.

● Traditsiooniline pidu toimus Long Islandi Eesti külas laupäeval, 8. okt. Vaatamata halvale ilmale kogunes kokku üle 150 saarlase. Peo korraldajad oli kohapealsed saarlased Meeri Priekulis, Elfriede Truu ja Larissa Saar. Näitelava taustaks oli vaade Kuressaare lossile. Lühikese avasõna ja palve ütles praost R. Kiviranna ja hiljem esinesid kavalises osa Meeri Priekulis, Elfriede Truu ja Herta Kirsimäe nelja lauluga. Peol oli ka loterii, kus müüdi 500 piletit hinnaga $1.00 tükk ja saadud tulu koos peo ülejäägiga, kokku $1.500 kingitakse jällegi Long Islandil asuva Haridusseltsi maja juurdeehitamiseks ja kaunistamiseks, kuhu nad ennegi on teinud suuri kingitusi.

● Stokholmis tegutseva Rootsi liberaalse ühingu tegelaskonda kuuluvad ajakirja „Radikal Liberalen" toimetajana Ülo Ignats ja filosoofilise töögrupi juhina Andres Kaarik, kes on ka ühingu raamatuteeninduse juhataja.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$30.—	$32.—
Poolaastas	$16.—	$17.—
Veerandaastas	$ 9.—	$ 9.50

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$48.—	$53.—
Poolaastas	$25.50	$27.50
Veerandaastas	$13.50	$15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $62.—, poolaastas $31.50, veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „.....“
..... 197.... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures ..... rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....

KALLIST VENDA, ONU JA SUGULAST

RICHARD TOHVRI't

sündinud 12. jaanuaril 1899 Emmastes
surnud 14. detsembril 1977 Torontos

mälestavad leinas

LOORI ja MAGNUS
DOLLY ja HARRY
LIINE perekonnaga
HIRLANDA ja RICHARD Rootsis
ÕDE perekonnaga Kodu-Eestis

Puhka rahus!

LAHKUS MEIE UNUSTAMATA KALLIS EMA, VANAEMA, ÄMM JA ÕDE

EMILIE KALLAS

Neiuna Siimann
Sündinud 9. oktoobril 1897 Häädemeestel
Surnud 1. detsembril 1977 Victoria, B.C.

Mälestavad sügavas kurbuses

Ent nüüd jääb usk, lootus, armastus, need kolm; aga suurim neist on armastus.
1. Kor. 13:13

tütar MAIMU KALLAS-RAIG-MCLEOD
lapselapsed CATHY ja TOM RAIG
õde LARISSA PUHVEL perekonnaga
Kodu-Eestis kasupoeg TOIVA KALLAS perekonnaga
Kodu-Eestis ÕED ja VEND perekondadega

MÄLESTAME KODUSAARELT VALLAVANEMAT

RICHARD TOHVRI't

A. HOLMBERG
R. HOLMBERG
M. HOLMBERG
A. LEIS
E. KAJU
perekondadega

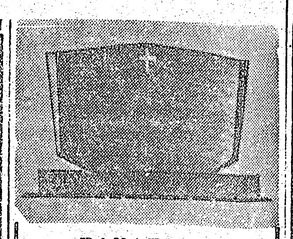

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

ARMAST

VOLDEMAR MAHLAKASK'e

mälestavad kurbuses

KARL ja HELJO NOVEK

RICHARD TOHVRI't

leinavad

ristipoeg RICHARD VAHTRA
ALBERT VAHTRA

ARMAST SÕPRA

LIIDE KRISTIANSEN'i

mälestavad leinas

MIRALDA HOLMES
R. HOLSMER
E. HOLSMER
O. HOLSMER

ARMAST NOORT SÕPRA

dr. REIN RÄTSEP'at

mälestab

EVALD ARUVALD perekonnaga

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 106 aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja ülilaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
467 Sherbourne St., Toronto 5, Ont.
Telefon 924-1408

Suur huvi Rootsis Esto-80 näidendivõistluse vastu

STOKHOLM (EPL) — Teatavasti kuulutas Esto-80 Teatritoimkond juulis välja näidenditevõistluse kolmes klassis: 1. Lavanäidend, 60—120 min., 2. TV-näidend, 45—60 min. ja 3. Kuuldemäng, 30—45 min. Töid on juba saabunud isegi USA-st ja nad on lugemisel zhürii liikmete käes, kuid Helmi Eller, Agnes Lepp-Kaasik, Signe Pinna, Ilmar Jaks ja Lensi Römmer vaikivad salapäraselt ja ei ütle midagi ei tööde sisu ega kvaliteedi kohta.

Teatritoimkonna esimees Heino Annik on aga seda jutukam. Ta teatab, et auhinnasummad hakkavad juba laekuma. Annetajad on Eesti Komitee, Eesti Laenu-Hoiu Ühisus, Balti Humanistlik Ühing, Kultuurikoondis ja paljud teised.

Siiski vajab Teatritoimkond ja zhürii veel summasid, et auhinnafond saaks täis.

Stokholmi Eesti Teater on teinud ettepaneku annetada 50 ööri igast müüdud „Lahutuse" pääsmest auhinnafondi. Loodetakse, et ka teised teatrid teevad sedasama.

Auhinnad on: lavaklassis 2000 rootsi krooni ja raadio- ning TV-klassis 1000 krooni võitjale ning peale selle vastavad honorarid endale.

Võistlustööde sisseandmise viimne tähtpäev on 1. mail 1978 ja aadress on: Esto-80 Teatritoimkond, Box 657, 101 29 Stockholm, Sweden.

Käsikirjad peavad olema eesti keeles ja märgitud varjunimega,

kusjuures autor lisab kinnise ümbriku, mis märgitud sama varjunimega ning sisaldab autori nime ja aadressi. Juhul, kui autor soovib jääda anonüümseks, peab ümbrik nime ja aadressi asemel sisaldama autori enese poolt valitud kümnearvulise numbrikombinatsiooni, mis jääb zhürii arhiivi ning millega autor edaspidi, kui ta seda soovib, võib tõendada oma autoriõigust.

Võistlus on vaba eestlastele üle kogu maailma. Ainult zhürii liikmed ja nende sugulased ei või võistlusest osa võtta.

Võistlus on mõeldud uute eestikeelsete algupärandite leidmiseks ülemaailmsetel Eesti Päevadel 1980 Rootsis esitamiseks laval ning Rootsi raadios ja TV-s.

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Eestis suri õpetaja Jaan Lääne

Okupeeritud Eestist Läände saabunud teateil suri 4. novembril kirikuõpetaja Jaan Lääne, kes teenis Puhja kogudust Tartumaal.

Õp. Jaan Lääne sündis Viljandimaal 1899. a. Õppinud Viljandi Maakonna Poeglaste Reaalgümnaasiumis, võttis ta vabatahtlikuna osa Vabadussõjast Viljandi Koolilõpilaste Pataljonis. Õppursõdurina komandeeriti ta 1919. a. sõjakooli, kus kiirkursuse lõpetanud väljus lipnikuna. Sõja lõppedes jatkas ta õpinguid oma endises koolis, lõpetades selle 1921. Sellele järgnes Tartu Ülikooli lõpetamine usuteadlasena ja pärast prooviaastat ning ordinatsiooni varsti õpetaja koht Märjamaa koguduses, Läänemaal. Seal töötas ta ka Vene teise okupatsiooni alguses kuni vangistamiseni KGB poolt. Veetnud aastaid Siberis ja pääsenud tagasi eluga kodumaale, ei võimaldatud tal teenimist Märjamaa koguduses. Mõnede rännakute järele määrati ta Puhja koguduse õpetajaks. Ta perekond elas Pärnus. Akadeemiliselt kuulus ta korporatsioon Revelia liikmesperre.

KIRIKUD

TORONTO EESTI ADVENTKOGUDUS
Christuskirches,
804 Broadview Avenue
(Eesti Maja lähedal)
691-2848

Laupäeval, 24. detsembril kell 9.30 hommikul PIIBLIKLASS teemal„ LÕPUAEG JA ÕNNETUSED; kell 11 jutlus „SÕNA SAI LIHAKS". Ettekandeid. Kõik teretulnud.

Kol. Sinka 80-aastane

Sydneys Austraalias tähistas oma 80-ndat sünnipäeva kolonel Arnold Sinka, VR II/3, kes 1935—1940 oli Eesti Vabariigi sõjaväelisseks atašeeks Moskva saatkonnas ja on üks veel elusolevaist Eesti Vabariigi kaitseväe kõrgemaist ohvitseridest.

Arnold Sinka sündis 26. nov. 1897 Kasima vallas Pärnumaal. Lõpetas 1916 Põhjarinde lipnikekooli Gatshinas ja saadeti ohvitserina rindele kütipolgu koosseisus Riia piirkonda. Oli samas tegev eesti sõjaväelaste kogumisel ja kodumaale saatmisel ja siirdus ka ise 1918 Eestisse, kus võttis osa Vabadussõjast Kuperjanovi partisanide ridades ohvitserina. Tema vaprust vääristati Vabadusristiga, Vabadussõja mälestusmärgiga ja normaaltaluga.

A. S. jäi teenima eesti kaitseväkke. Lähetati 1927 Soome kindralstaabiohvitseride kursusele, millise lõpetas 1929.

Arnold Sinka teenis seepärele kodumaal Kaitsevägede staabis, täites samaaegselt ka sõjaväelise esindaja ülesandeid Soomes kuni juunikuuni 1935, mil määrati sõjaväeliseks esindajaks N. Liitu. Viimaselt kohalt kutsuti tagasi augustis 1940. Pärast Moskvast naasmist teenis lühikest aega 10. Üksiku Jalaväe Pataljoni ülemana Tallinnas ja hiljem sama väeosa likvidaatorina kuni 1. jaanuaril 1941 reservi arvati.

Teise Maailmasõja ajal oli tegev 1941—42 komisjoni esimehena Ingeris ja Luuga rajoonis asuvate eestlaste ja ingerlaste registreerimise, majandusliku abistamise ja evakueerimie alal: 1943—1944 Eesti Omakaitse ülemana Tallinnas.

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS
meie ühiskonna teenistuses
Eesti Majas
958 Broadview Ave. Toronto,
Ont. M4K 2R6

Lõuna-Rootsi Eesti Maja

Ühing avas oma sügishooaja esimese klubiõhtuga Eesti Maja kohvikus. Ettekandega oma muljeist suvel Tallinnas peetud keele ja kirjanduse seminaris esines Andres Koern. Ta ütles, et kutse osavõtmiseks tuli talle Uppsala ülikooli soome-ugri seminarilt ja Eestist Väliseestlastega Kultuurisidemete Arendamise ühingult. Rootsist oli osavõtjaid 16, mujalt 4. Soovijaid oli aga olnud kokku 35. Ettekandele järgnesid elavad läbirääkimised, kus talle esitati rida küsimusi. A. Taska ütles, et korraldatud seminari tõeliseks eesmärgiks oli pagulaste meelitamine Eestisse, meie noorema generatsiooni ära kasutamine.

Toronto Eesti Pensionäride Klubi jõuluõhtu Toronto Eesti Majas oli seckord eriti rahvarohke ja tujukülline. Pildil pilk läbi fotoläätsa koosviibimisest osavõtjaile. Foto: Vaba Eestlane

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas jõulutervitus

„Vaba Eestlase" jõulunumbris avaldatud Eestlaste Kesknõukogu Kanadas jõulutervituste nimekirjast on organisatsioonide osas tehnilise eksituse tõttu kogemata välja jäänud Eestlaste Kesknõukogu Kanadas nimi. „Vaba Eestlane" annab käesolevaga edasi Eestlaste Kesknõukogu jõulutervituse ja vabandab juhtunud eksituse pärast.

Soome televisiooni jõulud

Juba 12. dets. alates on mitmel Toronto kaabeltelevisioonil olnud kavas esimene soome jõulusaade. See oli tunniajalise kestvusega, kus kaastegevad olid Toronto Soome Segakoor, neli kirikuõpetajat, laulusolistid, Sisu-tüdrukud esitasid päkapiku-tantsu ja laule kuni jõuluvana tuli ja lapsed vestlesid vähe temaga, vastates küsimustele, mida nad jõuluks ootavad. Saade võidi korraldada Toronto soomlastest ärimeeste majanduslikul toetusel. Saates tõi tervitusi Soome riigi poolt kohalik Soome konsul.

Pastor Jalonen oma pühadetervituses andis südamlikke jõulutervitusi ka oma eestlastest hõimuvendadele. Tema ja teiste tervitusest läbis ühe motiivina ka Soome 60. juubeliaasta märkimine ja tugevad sidemed kodumaaga.

Kõnekursus algab 8. jaanuaril

Eesti Liit Kanadas juhatuse poolt korraldatav kõnekursus peamiselt noorema põlvkonna eestlastele algab Eesti Üliõpilaste Seltsi majas 905 College St., Torontos pühapäeval, 8. jaanuaril kell 3 p. l. See kestab neli pühapäeva pärastlõunat a 3 tundi. Eesti Noorte Nõupäeva tõttu Hamiltonis 28./29. jaanuaril jääb kursus sel nädalalõpul ära. Viimane loeng on seega 5. veebruaril. Osavõtumaks $5 ja registreerimised palutakse teha Tiiu Kaljurannale — 15 Green Bush Rd., Willowdale, Ont. M2M 1P2, tel. 221-2320.

Kursuse lektoriks on eesti ühiskonnas hästi tuntud kõnemees Ignas Tõrmaküla, kellel tuli juba Eestis Põllutöökoja peasekretärina palju avalikke esinemisi ette võtta. Siin on ta end täiendanud uute teoreetiliste teadmistega.

Lektor I. Tõrmaküla loodab, et kursusele tulejad oleksid varem tuttavad tema kõneoskuse loengu ga Trenti ühiskondlikus seminaris möödunud mais. See on ära toodud ka talvises „Triinus" ilmendatud kujul. Esimesel loengul tulevad vaatlemisele eriti kõne mõjule pääsemise küsimused. Teisel loengul tulevad vaatlemisele eriti lühikõned, nagu seltskonnategelastel neid sageli pidada tuleb.

Eesti Liit Kanadas loodab, et meie noorem põlvkond seda kõnekursuse võimalust kasutab, et paremini ja mõjukamalt esitada oma seisukohti meie ühiskondlikus elus.

Saarlaste küünlapäeva koosviibimine

Saarlaste Ühingu küünlapäeva koosviibimine toimub 4. veebruaril 78. a. Eesti Majas Külalisi on oodata Ühendriikidest ja teistest Kanada keskustest. Lähem informatsioon ilmub hiljem meie lehtedes.

SAARLASTE ÜHING

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vanu
nii linnas kui ka suvilates

Jõuluvana külastas Toronto Eesti Lasteaeda

Laupäeval kogunes T.E.S. Lasteaia pere Eesti Majja jõululapse sündi tähistama. Arvukas lastepere täitis lava, kus nad rõõmsalt oma kava pakkusid, sagisid ja vanemaid saalis nähes „Hei, daddy!" hüüdsid. Noorte jõulupuule elasid kaasa ka vanemad ja vanavanemad täites Eesti Maja suure saali.

Kavaline osa algas pr. Vaikla sissejuhatavca kõnega, kes tervitas külalisi T.E.S. Lasteaia poolt märkides, et lasteaial on seljataga pool aastat tööd, mida noored tahavad täna oma vanemaile näidata.

Pärast ühislaulu järgnes praost E. Lepiku palvus. Ta jutustas lastele ühe väikse jõulujutustuse, mis sündis kaugel kodumaal 60 aastat tagasi, kui jõuluõhtul toodi õled tuppa Jeesuse mälestuseks, kes sündis sõimes ja hakati kuuske ehtima. Ta rääkis loo poisist, kes oli saanud vigastada ega ei saanud enam käia, kuid jõuluõhtul kui ema kuusele tähte asetas, sai poiss äkki tagasi oma käimise võime.

Poiss oli ainult ajutiselt olnud halvatud ja jõulusündmus suutis teda nii kaasa haarata, et ta tervenes.

Ta andis lastele juhise, et nad pühitseks oma jõule nii, et nende südames oleks tänutunne, et neile kogu eluks jätkuks tõelist jõulurõõmu.

Noorte kavaline osa algas laste ühislauluga kus lauldi „Kill-Kõll" ja „Tümma-tümma", esimese puhul I klassi lapsed saatsid löökpillidel. Edasi Derek Ewen mängis klaveril „Püha öö", Lisa Novek laulis „Minu jõulujutu" ja Heli Leesment klaveril „Karu lugu". Lapsed laulsid veel kaks üldlaulu „Jõulumees uksele koputab" ja „Kelgusõit".

Toreda ühest perekonnast pärit esinejate grupi moodustasid

Lasteaia jõulupuul olid populaarseiks esinejaiks õde-vennad Roosid, kelle laul lumemehest kõiki haaras. Pildil vasakult Riki, Martin ja Marja-Leena Roos. Foto: Vaba Eestlane

Marju-Leena, Martin ja Riki Roosid, kes laulsid ja saatsid oma laulu viiulil ja löökpillil.

Nädala sees lasteaias käivad õpilased laulsid „Oi, oi, oi küll nüüd on ilm!" ja Trina koos Rita Lätega „Kes elab metsa sees". Järgnesid veel II klassi õpilaste laul „Sajab lund" ja I klassi „Lumememm, sa naljamees". Sellele järgnes jõulunäidend „Kuidas loomad sabad said", kus igale loomale leiti just temale sobiv saba. Siis laulsidki juba lapsed „Tere, tere jõulumees" ja jõuluvana jõudiski oma kingikotiga kohale, kuna ootusärevuses olevad lapsed ta ümber kogunesid.

Peale kingituste väljajagamist istusid lapsed veel lauas jookide ja küpsiste juures, kuna vanemaile jagati kohvi.

T.E.S. Lasteaia pere näitas arvukust, nende esinemised aga seda suurt tööd, mis kasvatajad lastega on teinud. Jõulupuu esimese poolaasta lõpunäitena oli küllaltki huvipakkuv, mõnikord kaasahaarav oma lapselikus väljenduse ehtsuses.

Rootsis algavad lahkhelid rahvuskongressi ümber

Eesti Rahvusnõukogu üldkogu koosolekul ei pooldatud Esto-80 rahvuskongressi korraldamist senistel alustel

STOKHOLM — Stokholmis toimunud Eesti Rahvusnõukogu üldkogu aastakoosolekul kerkis muu hulgas päevakorrale ka Esto-80 ajal korraldatava rahvuskongressi küsimus. Selle kohta mainitakse Eesti Rahvusnõukogu pressiinformatsioonis järgmist:

Aksel Mark kui ESTO-80 peakomitee abiesimees informeeris koosolijaid ka Eesti Päevade eeltöödest. Elavaid sõnavõtte tekitas nn. rahvuskongressi küsimus, kus juhatuse poolt oli ette valmistatud eriline resolutsioon. Sõnavõtud jagunesid siin kahte liiki. Ühed rõhutasid, et Kesknõukogu ja REE algatust nn. rahvuskongressi organiseerimiseks tuleb käsitleda kui eraalgatust täiesti väljaspool ESTO-80 ametlikku programmi, mis on ka praegu peakomitee seisukoht. Samal ajal rõhutasid need sõnavõtjad eesti organisatsioonide ülemaailmse kokkutuleku vajadust ja soovisid, et Eesti Komitee siin kohe alustaks eeltöödega.

Teised rõhutasid, et nii Torontо kui ka Baltimore kogemused näitavad, et Kesknõukogu oma nn. „eraalgatusliku rahvuskongressi" alati viimasel hetkel surub ametliku ESTO-80 programmi raamidesse.

Need sõnavõtjad soovisid, et küsimuse lõplik otsustamine toimub keskkomitee poolt kokkukutsutaval eesti organisatsioonide kokkutulekul 1978. a. kevadel. Kui tahetakse vältida kahte ülemaailmset kongressi, tuleks kõigil respekteerida org. kokkutuleku otsuseid. See on ka ainuke tee event. kompromissi saavutamiseks. Juhatuse ettepanekus tehti rida parandusi ja muudatusi.

Lõpuks võeti rahvuskongressi suhtes koosoleku poolt vastu järgmine resolutsioon:

Eesti Päevade korraldamine Rootsis 1980. a. otsustati 196 Rootsis asuva eesti organisatsiooni ja suure osa teistes maades asuvate eesti organisatsioonide soovil ja heakskiitmisel. ESTO-80 Peakomitee valiti kokkuleppeliselt 13. märtsil 1977. a. eesti organisatsioonide esindajate avalikul ja demokraatlikul kokkutulekul Stokholmis, millest osa võttis 159 eesti organisatsiooni esindajat. ERN Üldkogu avaldab täit tunnustust Peakomitee senisele tegevusele.

REE Esinduskogu koosolekul 13. nov. heaks kiidetud „III Eesti Rahvuskongressi põhialustest" nähtub, et see kokkutulek tahetakse korraldada täpselt samadel ebademokraatlikkudel alustel nagu need kokkutulekud olid korraldatud nii Torontos kui ka Baltimores.

Sellisest rahvuskongressist saaks Rootsis REE osa võtta 100 esindajaga, Eesti Komitee, Eesti Rahvusnõukogu ja teised Rootsis asuvad eesti organisatsioonid ainult ülimalt kolme esindajaga.

Eesti Rahvusnõukogu üldkogu oma aastakoosolekul 3. dets. 1977 deklareerib:

1) REE poolt vastuvõetud põhialuste kohane rahvuskongressi korraldamine ESTO-80 raamides sellisel vanal demokraatlikul maal nagu Rootsi heidab ESTO-le ja eestlaskonnale negatiivse varju.

2) ERN üldkogu seisukoht on, et ESTO-80 raamides korraldatakse ülemaailmne eesti organisatsioonide kokkutulek kõigile organisatsioonidele võrdsetel ja demokraatlikel alustel.

3) Selle organisatsioonide kokkutuleku korraldamise eeltöödele tuleb asuda kohe. Sobivalt kuulub algatus ülemaailmse eesti organisatsioonide kokkutuleku korraldamiseks Eesti Komiteele, kui rootsi-eestlaste keskorganisatsioonile, kellel on selleks nii eestlaste kui rootsi asutuste usaldus.

4) ERN üldkogu pooldab eesti organisatsioonide kokkutulekut 1978. a. kevadel. Eesti organisatsioonide foorum valis ESTO-80 Peakomitee. Selle foorumi ülesandeks on kinnitada ka ESTO-80 ürituste põhikava.

FINN-AUTO
Teen kõiki mehaanilisi parandusi
(mitte keretöid)
3323 Danforth Ave. Tel. 691-9553
RISTO SAARENVIRTA

WORLD famous PIANOS
Hea klaver on
eluaegne investeering!
Suur valik tanduva
hinnaalandusega.
Ka rentimine.
Saadaval kõik muusika
instrumendid.
REMENY
HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West
Toronto, tel. 363-1966

Rõõmsaid jõulupühi
ja
õnnelikku uut aastat!
soovivad
ENE ja ALFRED TAMM

PÄRASTJÕULUNE
VÄLJAMÜÜK
teisipäeval, 27. detsembril
SÄÄSTKE kuni 1/3 HINNAST
FURS by FINN
191 EGLINTON AVE. EAST
488-1701
Suletud esmaspäeval, 26. detsembril

KAS OLETE TÜDINENUD
KODUS ISTUMISEST?
Mitmed püsivad osalise ajaga töökohad saadaval kohalikkudes haiglates, et rentida patsientidele televiisoreid.
Pärastlõunased tunnid, nii argipäevadel kui nädalalõppudel. Seal on teil võimalus kohata inimesi ja teenida raha samaaegselt. Palk oleneb läbikäigust rentimise osas.
Lähemaks informatsiooniks palga, asukoha ja kohustuste suhtes helistage
Chris Matycek
Telefon 749-6111 kella 9—12 hommikul
esmaspäevast reedeni.
Kohaotsija peab olema hea tervisega, kohusetruu ja rääkima inglise keelt.

Marga Raudsepa lastesõim äratab tähelepanu

Möödunud laupäevases Toronto päevalehes „The Toronto Star" avaldati perekonna sektsioonis peagu poole leheküljeline artikkel „Drop-in babysitting centre gives busy mothers a break" (Juhuslik lastehoidla võimaldab emale puhkehetke). Selles vaadeldi Marga Raudsepa, tuntud laulja Andres Raudsepa abikaasa uudset algatust tunnilise arvestusajaga lastehoidla või -sõime organiseerimisel Toronto Eesti Majas.

Ajaleht kirjeldab kuidas M. Raudsepp sellele ideele tuli. Ta on kutselt lasteaia õpetaja, kel on Ühendriikides saadud magistrikraad alghariduse alal, aga kes ei saanud jätta oma lapsi koju, et ise tööle minna. Selletõttu ta pidi leiutama millegi tegemiseks muud, kuhu lapsed sai kaasa võtta.

Nii ta üüriski Eesti Majast, mis on 10.000-e arvulise Toronto eesti ühiskonna keskuseks, omale ühe ruumi makstes selle eest 275 dollarit kuus üüri.

Ta avas oma päevase lastesõime novembris. Sinna võib tuua lapsi kuni kuueks tunniks tasu eest 1 dollar tunnis, mis kahe lapse puhul alaneb 1.50-le tunnis. Selline lapsesõim on Torontos haruldane ja M. Raudsepp on teadlik ainult ühest teisest sarnasest siin linnas. Seni ta pole sellega raha teeninud, aga ta loodab, et see päev võib tulla.

Ajaleht annab seletusi ta rahvusest. Ta on eestlanna ja pärit New Yorgist, kus abiellus eestlasega. Oma ettevõttes on tal abilisteks kolm ema, kellega ta oli tutvunud rinnast söötmise organisatsiooni kaudu.

Neile kes selle algatusega on tutvunud, on see jätnud väga hea mulje, kuna emad on leidnud, et selline juhusliku ilmega lapse asjatundja hoole alla andmine on parem kui mõne noore lapsehoidjaks kutsumine.

See annab emadele aega ja võimalusi muuks tegevuseks ja käimisteks, mida muidu väikse lapse tõttu ei saaks teha.

Lastesõim on avatud esmaspäevast kolmapäeval ja laupäeval kell 9.30—3 p.l., teisipäeval, neljapäeval ja reedel kell 9.30—8.30 ö.

Kuid see pole ainult koht kuhu lapsed „hoiule" jäetakse, vaid sel on veelgi laiem ulatus. Sinna võivad emad oma väikestega tulla, et osa võtta omavahelisest tegevusest ja mängudest. Esialgul see olevatki teatud ajal vajalik, kuni väikelaps hakkab end teiste hulgas ja sõime miljöös koduselt tundma.

Tänuavaldus

Eesti Abistamiskomitee Kanadas tänab kõiki, kes kaasa aitasid loterii heaks korraminekuks, ja võitude annetajatele: kunstnikele härrad Saarniit ja Reidakule, „Vaba Eestlasele", Rooneeme, le, Pilvetile ja Poku-Marks'ile. Suurim tänu ka Pensionäride Klubile ja tema esinaisele pr. Tertsile nii ilusa kohvilaua korraldamise eest.

E. A. K. juhatus

Väljavõtmata võidud:

1) Maal (Reidak) võitis oranzh 94.

2) „Vaba Eestlane" 3 kuud — oranzh 34.

3) Padi — valge 97.

4) Likööri klaasid — valge 61.

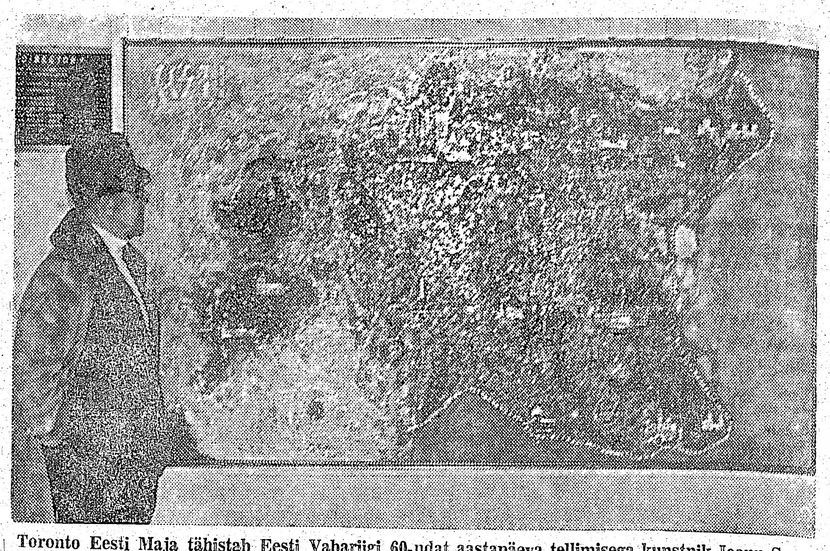

Toronto Eesti Maja tähistab Eesti Vabariigi 60-ndat aastapäeva tellimisega kunstnik Joann Saarniidult, kes valmistas akrüülmaterjalidega dekoratiivse Eesti maakaardi 96 × 51 tolli suuruses. Tellimistöö paigutati Eesti Maja Broadview tänava sissekäigu fuajeesse. Foto: Vaba Eestlane

Vabadusvõitluse nädal Hamiltonis

HAMILTON (VE) — Novembri viimasel pühapäeval toimus Hamiltoni Eesti Võitlejate Ühingu ja Hamiltoni Eesti Seltsi ühine Vabadusvõitluse nädala koosviibimine YWCA-s. Osavõtt oli võrdlemisi kesine.

Koosviibimise avas H. E. V. Ü. esimees A. Jurs. Järgnes ühislaul „Eestimaa, Su mehe meel". Oma kokkuvõtlikus ning huvitavas sõnavõtus esimees A. Jurs analüüsis iiht praeguse aja asjaolu, mis puudutab meie rahvusgruppi. Teatud ringkondades püütakse meie inimestele külge pookida mõtet, nagu oleks olukord Eestis ja N. Liidus hoopis teine kui esimesel okupatsiooni aastal, mil me veel kodumaal viibisime. Osaliselt on see muidugi õige, sest venelased oma „vägitegudega" on vähendanud meie rahva arvu 10% võrra. Nende salapolitseid kutsutakse nüüd Riigi Julgeoleku Politseiks või lihtsalt KGB. Neil on salajane dokument, mis määrab KGB ülesanded järgmiselt: Viia läbi spionaazhi kapitalistlikes maades, selleks värvata agente vastava riigi poliitika, teaduse, tehnika ja vastuluure ringkondadest;

viia agendid emigrantide organisatsioonidesse välismaal ning nende kaudu lõhestada nende üksmeelt ja ideoloogiat;

anda vaenlasele valeinformatsiooni oma poliitilisest ja operatsioonilisest tegevusest; otsida välja riigivaenlased, Nõukogude vastaste dokumentide autorid ja levitajad.

Teine dokument, samuti tembeldatud salajaseks, on „Käsiraamat KGB vastuluure organisatsiooni tööks", mis muuseas ütleb, et põhjapanev faktor KGB spionaazhitöös on Nõukogude valitsuse välispoliitika. Tõeliselt põhineb N. Liidu välispoliitika KGB spionaazhile. Kommunistid ei kiirusta vaid töötavad järjekindlalt oma lõppsihi saavutamiseks, milleks on maailma vallutamine.

Milliste vahenditega KGB töötab, näitab äärmiselt salajane käskkiri vastuluure põhialustes. Selle üheks ülesandeks on kontrollida kõike, mis saadetakse välismailt ja pidada nimekirja kõigi inimeste kohta, kes seisavad kirjavahetuses kapitalistlike maadega. Eriti silmas pidada diplomaate, turiste, meremehi, üliõpilasi, delegatsioonide liikmeid ja välismaisi kaubandusesindajaid.

Üheks peaülesandeks KGB-l on hoida oma kodanikke hirmus KGB ees, meetodi nimeks on „Profilaxis".

Asjaolu, mis tekitab suurt muret Nõukogude valitsusele, on rahvuslik iseteadvus, mida kuidagi ei suudeta maha suruda, vaatamata KGB aktiivsusele. Rahvused, keda tuleb selles suhtes eriti silmas pidada on eestlased, lätlased, leedulased, Krimmi tatarlased ja juudid.

USSR on politseiriik, kuid ta on hästi väljaspoolt maskeeritud õhukese demokraatliku vineeriga.

Lõpetades mainis H. E. V. Ü. esimees, et N. Liidus pole põhiliselt midagi muutunud, vaid see on muutunud enam rafineeritumaks, jõhkramaks ja julgemaks, kuna tal on häid tagajärgi olnud oma võimupiiride suurendamiseks.

H. E. V. Ü. sekretär ja teadustaja E. Lindaja tänas esimeest A. Jurs'i ettekande eest, mis pcaks küllaltki valgustama praegust olukorda võõra võimu all vaevleval kodumaal. Esimees andis üle ka üldmälestusmärgi R. Saidla'le ja O. Poltov'ile ning Maks Pertens'ile Eesti Diviis, Eesti Leegioni, Volhovi ning Narva lahingu ristid.

E. Lindaja selgitas ka „Esto-80 aasta plaane ja kavasid ning soovitas osta endale või kingituseks „Esto '76" ilusat värvirikast mälestusteost,

samuti „Eestlased Kanadas" koguteost. Vahepeal olid daamid Siina Pertens ja Ellen Lindaja ksv. M. Pertenis hoolitsuse all kohvilaua korraldanud, mida paluti vahepeal külastada. Järgnes 20 min. film eelmisest maailmasõjast, mida jägiti suure huviga.

Õhtu lõpul tänas esimees kõiki liikmeid ja sõpru, kes olid aega leidnud Vabadussõja nädala pühitsemiseks ning lauldi ühiselt hümni.

Filateelia

Nagu „Eesti Filatelisti" toimetaja Elmar Ojaste Rootsist, Göteborgist teatab, on ajakiri „Eesti Filatelist" saanud Shveitsis, Lugano linnas, kus toimus rahvusvaheline filatelistilise kirjanduse näitus, väljapandud kolme numbri EF hindamisel perioodika klassis kõige kõrgeima auhinna — Vermeil medali, mis oli ainus selles klassis.

Esimese tunnustuse sai „Eesti Filatelist" 1974. a. Rootsi rahvusvahelisel suurnäitusel „Stockholmia 74", kus E. Ojaste näitusele kirjanduse klassi välja pani „Eesti Filatelisti" nr. 12—15-ni. Selle väljapaneku eest määrati hõbemedal ja sinna juurde kuuluv tõenddiplom.

*

Esimesena ilmus Ameerika mandril eestikeelne filatelistide ajakiri juba 22 a. tagasi. Selle nimi oli „Eesti Filatelist" ja toimetajaks A. E. Pensa. Sama nime kasutati ka järgmistel filatelistide ajakirjadel. Esimene nr. ilmus 1955. aastal ja oli mahult ainult 12 lhk. Saades aga filatelistide hulgast kaastöölisi, paisus lehekülgede arv ikka suuremaks ja suuremaks. Viimane nr. 10 -1965. a. oli mahult 100 lhk, milles oli ca 80 fotot filateeliast ja paljust muust.

Vaheajal ei ilmunud „Eesti Filatelisti" ja otsiti selle toimetajat. Lõpuks lepiti New Yorgis asuva „Eesti Filatelistide Seltsi" ja Stokholmis asuva „Eesti Filatelistide Ühing Rootsis" vahel kokku, et hakatakse koos ajakirja välja andma ja toimetajaks oli nõus olema Madis Üürike. Nii ilmuski järgmine nr. 11 1970. aastal ja oli mahult 48 lk.

Õnnetuseks suri M. Üürike ja järgmisel aastal hakkas toimetajaks Elmar Ojaste Göteborgis. Ta töötas väga edukalt ja hakkas ka lehekülgede arvu suurendama. 1977. aastal ilmunud numbris oli juba 162 lhk. ja selle hinnaks oli $8.00.

E. Ojastel on suur kaastööliste ring ja ta ei suuda kõiki sissetulnud kaastöid avaldada. Ajakiri kasutab eesti keele kõrval ka inglise, saksa ja vahel ka rootsi keelt. On pandud suurt rõhku Eesti posti ajaloe, sõjaposti ja templite peale ja selgituseks on pikki artikleid valemarkidest. Huvi ajakirja vastu on alati suur ja seda oodatakse suure huviga.

Praegu on New Yorgi „Eesti Filatelistide Seltsis" üle saja liikme ja esimeheks R. Hämar. Rootsis on seltsis liikmeid 82 ja esimeheks H. Krönström.

A. E. PENSA

RAAMATUID

müügil	Hind $	Saatekulu ¢
„VABA EESTLASE" TALITUSES		
Ilme Ivandi — **Pargi**	2.50	35
Kuldne tammetõru — Näidendid ja ettekanded noortele	3.—	35
L. Wahtras — **Liivaklass**	2.50	15
Ravimtaimed, 250 retsepti	2.50	15
Enn Nõu — **Vastuvett**	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — **Reekviem**	3.50	35
H. Michelson — **Skautlikul teel**	3.—	35
H. Michelson — **Noorsootöö radadel**	4.30	35
H. Michelson — **Eesti radadelt**	9.—	35
Eduard Krants — **Lumeliitlased** (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — **Mis need sipelgad** (luuletuskogu)	3.—	15
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — **Mõttelend — Pilte ja peegeldusi**	5.—	25
Herbert Salu — **Utoopia ja futuroloogia**	4.50	25
Karin Saarsen — **Lohengrini lahkumine**	4.50	15
„Triinu" üksiknumbreid	1.25	
K. Inno — **Tartu University in Estonia**	8.50	40
A. Kubja — **Kadunud kodud — mälestused**	4.—	25
A. Kubja — **Mälestusi kodusaarelt**	2.—	20
A. Kubja — **Palukesed**	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — **Soomepoisid** 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—.	85
Leho Lumiste — Alamuse Andres — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — **Atlandi aknal**	2.10	40
L. Lumiste — **Killad külas**	5.30	40
A. Vomm — **Ristsõnad I**	2.50	20
A. Vomm — **Ristsõnad II**	2.25	20
A. Vomm — **Ristsõnad III**	2.25	20
A. Vomm — **Ristsõnad IV**	2.25	20
Ants Vomm — **Minu hing** (luuletuskogu)	20.—	40
K. Eerme — **Surnud laevad ja elavad mälestused**	1.50	15
K. Eerme — **Päevata päevad ja ööta ööd II**	4.—	40
S. Ekbaum — **Ajatar** (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — **Jumalaga, Kars ja Erzurum**	4.—	30
J. Pitka — **Rajusõlmed**	8.80	40
T. Tamm — **Need teod siüdistavad II**	5.—	40
A. Käbin — **Vaim ja muld**	10.—	40
Urve Karuks — **Kodakondur** (luuletuskogu)	6.—	20
RAAMATUID LASTELE:		
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

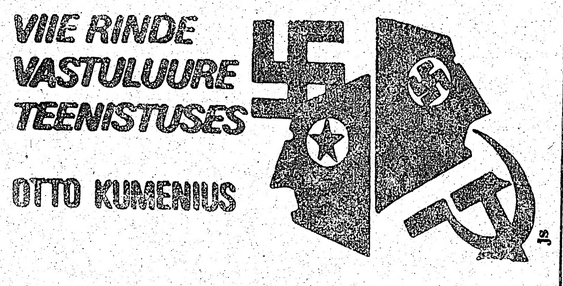

11.

Hoolimata oma kiirest karjäärist ei olnud Tuominen päris täisvereline kommunist, kuna ta „hüppas" ära Stokholmis oleku ajal. Mõne aja viibis ta nõuandjana rootsi ametivõimude juures aga asus peagi Soome. Tema arvates Mainila „tervitused" tema isamaale olid olnud liiga ebasõbralikud — igal juhul ta oli siiski soomlane.

Tuominen sai ülesande selgitada nõukogude agendile Marxi õpetuse ja soome demokraatia erinevust. Kui ta oli teinud oma töö, oli Irja valmis rääkima. Ilmnes, et ta isa oli olnud endine Nõukogude Karjala endine peamees Santeri Nuorteva, kelle surres sai tema järglaseks Otto Ville Kuusinen. Nuorteva suri siiski loomulikku surma, mis oli väga harukordne sel ajal, kui mahalaskmine kuulus kõigi tema teenistuskohal olevate meeste päevakorda.

Irja oli abielus vene majoriga. Ta oli saanud väljaõppe spioneerimiseks Parkkalas, Leningradi lähedal, enne kui teda oli langetatud langevarjuga Mäntsälässe. Just väikese Irja saapajäljed olidki need, mida olime lumes vaadelnud, võrrelnud ja talletanud oma arhiivi. Talle oli antud juhis kohe mahatuleku järel otsida üles teatud koht Mäntsälä lähedal ja leida üles tuntud kirjanik Hella Wuolijoki, kel oli läheduses suur ja kaunis mõis. Hiljemini võisime kogeda, et ka Wuolijoki oli töötanud nõukogude spioonina ja osalt just sel abil teeninud oma suure varanduse.

Selle kirjanduslikult küllaltki haritud, aga poliitiliselt äärmisel vasakul oleva naise juures leidis Irja varjupaiga, kus ta mõnda aega end peitis. Aga varsti korraldati talle töökoht Beauty-nimelises iludussalongis Aleksanterinkadul, Stockmanni kaubamaja vastas. Nii meeletu kui see plaan oligi, kuid tema ülesandeks oli määratud ka kokkupuuted Soome suure riigimehe Väinö Tanneriga, kelle ta pidi katsuma pöörda kommunistlikku usku. Mulle on täielik müsteerium, kuidas Nõukogude Liidus võidi leiutada nii absurdne idee. Mida Per Albin Hansson oli sel ajal Rootsile, seda Tanner oli Soomele. Selle klassi mehed pole propagandatempudega alt veetavad, kuigi selle tegijaks oleks nii noor ja kütkestav „misjonijutlustaja' kui Irja! Irjal ei olnud võimalust Tannerit isegi mitte kohata. Kui see oleks juhtunud, oleks ta trellide taga juba kaua aega ennem istunud, kui talle juhtus saatuslik kohvrite vahetus.

*

Irja elas kui „kala vees" Beauty-iludussalongis ja Helsingis. Ta oli isekas ja kindel talle määratud ülesannete täitmisel. Kui tal ainult ei oleks olnud neid kahte päris samasugust kohvrit. Võibolla Irja oli muutunud liiga kindlaks? Ka Hella Wuolijoki vangistati 1943. Ta pidas seda skandaaliks, et nii kõrges hinnas olevat isikut üldse võidakse vangistada. Ta mõisteti Nõukogude Liidu kasuks tehtud põrandaaluse töö eest surma, kuid kohtuotsus muudeti eluaegseks sunnitöövangistuseks. Rahu tulles anti talle armu ja vabastati, nii nagu teisedki nõukogude agendid. Riigi „aued read" pidasid kasulikuks teda asetada Soome raadiojaama peajuhatajaks, tasuks selle eest, et teda oldi „häbistatavalt" tunnistatud nõukogude spiooniks ja saadetud vanglasse. Selles raadio peajuhataja ametis ta püsis kuni 1949. aastani. Ta suri 1954. Ta oleks, kes teab, võinud tõusta veelgi kõrgemale kohale, sõjajärgseks presidendikski, kui mitte riigi seadustes poleks olnud selline punkt, et selle ameti pidaja peab olema sünnipäralt soomlane . . . (Hella Wuolijoki oli sünnilt eestlane). Oma kaitsja eeskujul ootas Irja Nuortevat mõneaastane vanglakaristus, aga enne kohtuotsust hakati temast tegema soome kirjanikku. Raamat „Nõukogude kasvandik" (Neuvostokasvatti) jutustab Irja elust ilustamata ja haaravalt. Ja sel põhjusel nõuti Irjat tagasi Nõukogude Liitu 1944. Teda oleks soovitud ja võidud aidata lääde, aga . . . Nagu öeldud, Hella Wuolijoest sai Soome raadiojaama peajuhataja, Irja Nuorteva kadus vaikselt vene raudeesriide taha. Tema hilisemast saatusest mul pole teateid. Tähtis on, et Kreml sai korraldada oma arved Irjaga, mille eest tänu langeb ka mõnede soome ametimeeste koostööle idanaabri juhtivate isikutega.

Miks soome riikliku politsei ülem, kes hästi teadis, mida sellal tegin, ei saatnud Irja Nuortevat minu juurde Raumale, oleksin võinud talle tagada julgeoleku ja hinge säilitamise asetades teda seal olevate eestlaste hulka, kelle saatmist Rootsi organiseerisin. Võibolla selleaegne riikliku politsei ülem, praegune õigusteaduse professor Paavo Kastari võib vastata sellele küsimusele? — Või ei soovinudki Irja minna? . . .

*

Samal ajal vahistasime noore mereväelase, kes asus soome sõjalaeva Katajanoka sadamas ja saatis raadio teel sõjalisi teateid venelasele. Ta oli kunstnik, nimega Svetlik. Samal ajal vangistati ta sõber, reklaamikunstnik Karpinsky. Nad olid koos töötanud venelaste kasuks. Svetliki isa oli 72-aastane Kronstadtist pärit olev endine mereväeleitnant. Ema elatas ennast poja kasvatamiseks õmblejana. Nad kõik olid korralikud ja meeldivad inimesed, kellest vaevalt oleks võinud uskuda Soome vastast spioneerimist. Poeg oli minu arvates otse andekas portreekunstnik, keda võiksin võrrelda ta õpetaja Antti Favéniga. Kuna tema toetajaks oli üks meie maa tuntuimast „suurrikkaist" mäenõunik Gösta Serlachius, siis noorel kunstnikul oleks kõikide arvestuste kohaselt olnud hea elu ja suurepärane kunstiline tulevik. Mispärast küll see noormees, kelle vanemad olid pagenud meie maale revolutsiooni ohu eest, hakkas nõukogude spiooniks?

Noormees rääkis, kuidas vene agendid olid ta üles otsinud ja öelnud, et „Püha Venemaa" kutsub teid ja vajab teie abi. Teie vanemad on reetnud oma maa ja hakanud kapitalismi sulasteks. Venemaa vajab oma võitluses igaüht, kes mõtleb kui venelane." Nii noor Svetlik langes meelituste ohvriks ja hakkas spioneerima Nõukogude Liidu kasuks. Mäletan hästi hetke kui murelik seltskond saabus minu büroosse. Sellesse kuulusid vana mereväeleitnant Svetlik ja ta abikaasa, mõlemad mustas leinariides, nendega koos tütar, kes kandis toidupakki. Ütlesin korrapidajale seersantile, et ta tooks sisse ainult Svetliku isa. Kui see peen, murest murtud vanake, astus mu ruumi, tõusin püsti ja võtsin ta käest kinni öeldes samal ajal mõned kaastundlikud sõnad ta poja kohta. Minu meelest oli otse vapustav, et vana sõdur pidi kogema sellist tragöödiat.

Kui asusin eestlaste transpordi tõttu Soomest Rootsi, sain kuulda, et uus Soome siseminister, kommunist Yrjö Leino oli murdnud Soome põhiseadust ja loovutanud 21 Soome kodanikku Nõukogude Liitu. Soome riiklik politsei — kelle ametkond oli sel ajal 80% kommunistid — oli kaastegev nende inimeste loovutamisel Porkkala piirkonnas. Kõiknad, väljaarvatud viis, hukati Riia turul, nende hulgas oli ka mereväeleitnant Svetlik, kelle poeg oli töötanud isa mõrvajate kasuks. Need 21 Soome kodanikku olid suurelt osalt tsaariaegse Venemaa inimesed, kes olid põgenenud Soome ja saanud Soome kodaniku õigused. Lisaks Svetlikule kuulusid samasse gruppi kindral Dobrovolski, mereväeleitnant Björkelund ja sünnilt soomlane Unto Boman (Parvilahti), kes oli teeninud ohvitserina soome SS-üksuses Saksamaal ning SS-pataljoni kuriirina Saksa ja Soome vahel. Ta oli üks neist, kes siiski säilitas oma elu ja uue nime all on avaldanud kaks raamatut kümneaastasest kogemusest vene vanglais.

See, et need isikud üldse sattusid loovutatavate nimekirja, olenes ilmselt vene ametivõimude pedantsusest. Enne pidi pool inimese eluiga mööduma, kui venelased hakkasid oma vangistusi teostama.

(Järgneb)

Ly Parma reisikirju

Laevasõit Vahemere randadele

V

Kuiv ja põud teevad liiga

Veepuudus on sagedane, mitte et sademeid väga vähe oleks, sest vihma on umbkaudu sama palju kui mujalgi Euroopas, ent seda tuleb vaid 4—5 korda aastas. Muu aeg on kuiv ja põuane ja maa nõuab kunstlikku niisutamist. Vihmavesi korjatakse ja säilitatakse veereservuaarides, magedavee järvi on vaid üks — Galilea, mis asub 660 jalga allpool merepinda ja on suureks veevaruks lähedastele linnadele.

Ekskursioon Naatsareti ja Galilea järve äärde koos Tiberia linna ja ühe kibbutzi külastamisega on ülimalt huvitav. Naatsaret, endine väike küla, kus elati koobastes, on praegu oma kitsaste tänavate, suure liikluse, sagimise ja äritsemisega otse kaootiliselt rahutu koht. Neitsi Maria elupaigale endise 12. sajandi kiriku kohale on 1960. a. ehitatud uus ja moodne värviliste akendega huvitav kirik „New Church of Annunciation". Sisedekoratsioonis hakkab silma mosaiikpilte piibliloost, mitmete riikide poolt doneeritud suurte madonnapiltide hulgast paistab väga erinevana Kanada oma, savitaoline, pastelltoonides ja tagasihoidlikult ilus.

Samas kirikus võtab meid üle kohapealne ekskursioonijuht ja teeb mitmest saabunud rühmast seletuste andmiseks ühe ja väga suure grupi. Meie oma ekskursioonijuhilt küsides, miks tema seletusi ei anna, vastab ta mürgiselt: „Olen juut. Kristlased ei luba mul siin suudki lahti teha. Selle lühiaegse seletuse eest saab too teine mees samasuure tasu, kui on minu päevapalk."

Ei, kibedus ega usuvaen pole siiski mitte kadunud, kuigi just Naatsaretis pole erilinnaosi, vaid araablased, kristlased, muhammeedlased ja juudid elavad segamini, kuigi jääb mulje, et tööstuste ja ettevõtet omanikud, edutajad ja juhatajad on ikkagi vaid juudid.

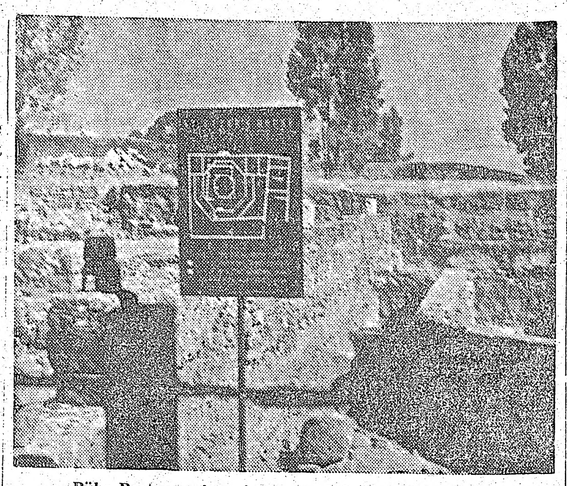

Püha Peetruse elumaja varemed Galilea järve ääres.

Galilea järve ääres

Galilea järve äärde sõidame läbi paljudest araablaste pisiküladest, mis seotud Uue Testamendi juhtumistega. Teeäärtes on banaanikasvatusi, oliivipuid, isemoodi veerennid toovad mägedest vihmavee järvele lisaks, et liialt palju veevarust ära ei tarvitataks.

Siin, Galilea järve ääres söötis Jeesus 5000 inimest 5 leiva ja 2 kalaga, mälestusmärke jo mosaiikpilte sellest on olemas, kui aga meilegi lähedal asuvas restoranis nimega Quiet Beach lantshiks antakse sedasama Galilea järvest püütud kala nimega Püha-Peetruse-kala, siis sellisest kahest luisest, lestataolisest kuivakssküpsetatud kalast ei saa söönuks minutaolinegi.

Galilea järves tehakse lühiajaline suplus, Jordani jõest aga viivad mõned turistid omale kaasa püha vett.

„Need maad peame tagasi andma . . ."

Satun kõnelusse ühe neljandat põlvkonda Iisraelis eluneva väga intelligentse juudiga. Kui ta väidab, et Iisraeli elanike arv on 3 miljonit, vaidlen vastu, et see on minu teada 4½ miljonit, millele ta vastab: „Araablased Jordaania piiri ääres ei loe end Iisraelile kuuluvaiks, kuigi 1967. a. Kuue-Päeva-Sõjas riigipiirid nii määrati. Varem või hiljem — need maad peame tagasi andma."

Enamat ta sellest kõnelda ei taha. Kaugelt paistab Golan Heights, mille tagant sissid endistviisi tulistavat ja sõda peidetud kujul käivat edasi. Selle reisikirja ümberkirjutamise ajal peetakse parajasti Iisraeli pealinn Tel-Avivis suurt sõpruspidu ühenduses Egiptuse president A. Sadati külaskäiguga. See on ajalooline, kindlustab ehk mõneks ajaks rahu juutidele läänenaabriga, ent oma Euroopa, Aasia ja Aafrika vahelise asukoha tõttu on vaevalt loota täielikku ja igakülgset rahu.

Miks paljud Iisraeli immigreerunud juudid Venemaalt oma töötatud maale jääda ei taha ja tagasi pöörduvad või mujale siirduvad, seletatakse nii: „Nad tulevad orjusest ega oska kasutada oma vabadust. Kuna nad siin on vabal maal, peavad nad ka ise endi eest hoolitsema. Seda nad ei oska, vabaduses elada ja kohaneda pole kerge, ettekirjutusteta ja tagatõukamisteta elu nõuab harjumust, ettevõtlikkust . . ."

Üheks huvitavaimaks, ent ka kahtlusi- ja küsimusiäratavaks käiguks on külastus ühte kibbutzi.

Kibbutz ei ole kolhoos

Kibbutz sõna-sõnalt tähendab „üheskoos" ja selletaolisi ühismajapidamisi leiduvat vaid Iisraelis. Kõik, kes kibbutzis elavad, peavad töötama, ent keegi ei saa selle eest raha, küll aga kõike, mida vajatakse(toit, rõivad, meelelahutus, haridus j. m.). Mu küsimusele, et kas see pole siis sama kui kommunistidel on kolhoos, saan vastuseks kindla eituse. Kibbutzisse astumine ja lahkumine on vabatahtlik, selle valitsemiskord täiesti demokraatlik kõigi elanike valimisõiguse abil. Riigilt on saadud maa, ühiskond, kes seal elab, otsustab mida ja kuidas teha.

Alguse on see saanud 1904. a., nüüd on kibbutze üle terve maa põhimõttel „Everybody is equal" (kõik on võrdsed).

Meie külastatavas kibbutzis on 500 elanikku ja asutamisajast 1949. a. tühjale, viletsale maale on kujundatud töökuse viljana suurmajapidamine hoonete (uhiuus söögisaal 700 inimesele, suur raamatukogu, sünagoog, töötoad, elumajad, ujumisbassein j. m.), piima- ja lihaloomade, puuvilla- ja nisuväljade, aedade ja kõige muuga, mille kohta kohapealne juht uhkelt lausub: „Vaadake kaugemale seda viletsat ümbrust ja te näete, mis sellest kõigest siin saanud on!"

Kahtluse idud süvenevad

Tegemist on religioosse kibbutziga, mis koosneb ortodoks juutidest, kes palvetavad kolm korda päevas, ent on olemas ka teistsugustel alustel töötavaid kibbutze, mis usule ei põhine. Parajasti on õhtupoolsete loengutundide osavõtjaiks rühm Skandinaavia noori, kes pool päeva õpivad ja teise poole töötama peavad.

Meie juhti kimbutatakse paljude küsimustega, ent küsida jääb veel enamgi, sest äkitselt on ta kadunud. Meid on jäetud avarasse söögisaali müügilaudade lähistele kuni ärasõiduni, kahtluste ja selgusetuse ivake idaneb aga edasi — kuidas küll võiks selline ühiskonnavorm tänapäeval õnnestuda? Usk näib olevat siinse kibbutzi ühendajaks jõuks, kuid kuidas saavad õnnestuda teised?

Nähtut, kuuldut, vastatut, küsimatut on niivõrd palju, et selle kirjapanemiseks puudub ruum, puudub selgus, arusaamine. Võibolla järgmisel korral, kui selleks eluski veel juhust peaks olema . . .

Õhtul sõidab laev Haifa sadamast avamerele, maha jättes politseid, kontrollid, sukelduvad „konnmehed" ja lõpuks sõidab tagasi lootski.

(Järgneb)

Jõulud mineviku Kanadas

MARCUC VAN STEEN

(Canadian Scene) — Tõelised, vanamoodsad jõulud — nendest räägime igal aastal kui meie paneme põlema küünlad, otsime välja traditsioonilised pühadetoitude retseptid ning maalime jääillede mustrid aknaruutudele. Kuid kuigi meil on võibolla võimalik elustada elavate küünalde sarmi ja põlevate kaminate mugavust on meil siiski väga raske ette kujutada,

milline oli elu tõeliselt selles maailmas, kus midagi ei liikunud nii kiiresti kui väike kaheistmeline saan, mille ette oli rakendatud mitu hobust.

Jõulud nendel aegadel tähendasid lumega kaetud maailma, kus lumemassid katsid teid ja aedu ning kus ei leidunud vahendeid ega varustust lume kõrvaldamiseks. Teerajad kühveldati siiski hoolikalt puhtaks kusjuures mõlemale poole teed kuhjusid suured hanged, mis ootasid kevadist lume sulamist.

Meie arvame nüüd, et nendel aegadel tuli võidelda suurte raskustega, kuid raskused reaalselt võttes on väga suhtelised. Tuntud pioneer Catherine Parr Traill, kes saabus Ontariosse 1830-nendate aastate kestel ning asus elama Kanada metsadesse, mida meie praegu tunneme Peterboroughi piirkonna nime all.

kirjutas 1864. aastal, et „primitiivne elustiil on peaaegu täielikult kadunud ning et meie kõik elame võrdlemisi hästi."

Catherine Traill, kes on jätnud järele huvitavaid ülestähendusi 19. sajandi algaastate pioneeride elust, oli 1864. aastal jäänud leseks ja saanud vanaemaks. Ta kirjeldab jõulupühade pühitsemist sel aastal, märkides, et „luksus ja mood eksisteerivad isegi meie farmi-kodus. Meie ehtisime oma maja paljude kuuskedega, kuid meil puudusid astelpõõsad oma punaste rõõmu tekitavate marjadega. Minu inglise teenija Hannah meenutas, et järve kaldal kasvasid pikkade varte otsas jõhvikad ning meie olime sunnitud nendega leppima.

Siis saatsime saani minu õe ja tema laste järele.

Pühadeks tapeti rasvaseks söödetud hani. Kalkuneid võis neil päevil näha ainult vanemates farmides ning loomaliha oli saadaval väga harva, ainult nendel kordadel kui mõni härg tapeti enne kui ta suri loomulikku surma. Kuid meil oli küllalt jõulurõõmu rosinapudingu juures, mida eriti õigilaselt hindasid meie noored. Lastel oli sel päeval rõõmu laialt kuna meie sulane Martin valmistas neile väikese kelgu ja meie õueaia äärde oli tuisanud kõrge lumehang, mis oli kõvaks muutunud ja siledaks külmunud. Sellest külmunud künkast libisesid ja rullusid üles ja alla James ja Katie. See oli selge jõulurõõm kui vaatasime läbi külmunud aknaruutude neid rõõmsaid külmast õhetavaid nägusid . . ."

Nende külmunud aknaruutude kõrvaldamine ei olnud seliseid luksusi, millega Catherine Traill oleks saanud hoolelda.

Neil päevil leppsid inimesed sellega, et nii sees kui väljas oli külm ning selle vastu ei saanud midagi parata. Nad teadsid, et neil tuleb jõulu esimesel pühal külmas toas üles tõusta ning nad pidasid seda loomulikuks kui nad pesid endid külma veega. Catherine Traill mainib sageli oma raamatutes, et ta pidi veenõus jää enne katki suruma kui ta sai pesta oma käsi ja nägu. Võitluses külma vastu olid ainsaks vahendiks soojad riided nii toas kui väljas ning isegi magama mindi sokkides, mütsides ja paksudes öösärkides, mis olid tõmmatud villase pesu peale.

Vaatamata sellele kõigele teeksime suure vea kui meie arvaksime, et jõulupühad sada aastat tagasi ei olnud kaugeltki nii rõõmsad kui praegusel ajal.

On põhjust arvata, et see laps, kes ärkas 1877. aasta jõulupüha hommikul külmas toas ning sammus läbi paksu lume puuriida juurde, et tuua pliidipuid, millede abil talle keedeti kuuma pudru, oli võibolla õnnelikum kui tänapäeva laps, kellel ei ole muud teha kui avada sünteetilise jõulukuuse juures oma kinke ning kellele maailma imed on hoolikalt pakitud tema igapäevasesse televisiooni programmi.

Heinrich Karu 70

Londoni linnas, Ontario provintsis, sai 70. aastaseks tuntud seltskonnategelane Heinrich Karu. Laiemalt tuntud Heints Karu nime all.

Heinrich Karu on sündinud Tallinnas 9. detsembril 1907. a. Poisikese põlve ja kooliaja oli kahepaikne. Suvel maal talus, talvel linnas õppis raamatutarkust Jakob Westholmi gümnaasiumis, millise lõpetas 1926. a. kevadel. Talu ja maa oli noormeest niivõrd mõjutanud, et astus 1926. a. sügisel Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonda agronoomiat studeerima. Riigikaitses ja sõjalistes küsimustes sai juubilar teadmisi ja treeningu E.V. Sõjakoolis Tondil aspirantide kursusel, mille lõpetas ohvitserina.

Juubilar töötas esialgu lühemat aega kindlustusselts „Eesti" Tartu osakonnas, kust siirdus Tallinna „Eesti Lihaeksport'i" teenistusse, kus tõusis konservitööstuse juhataja vastutusrikkale kohale.

Rahuliku töö katkestas esimene Eesti okupeerimine Nõukogude Liidu poolt ning juubilar sai raskete kannatuste osaliseks. Heinrich Karu vangistati okupatsiooni võimude poolt süüdistatuna mitmes küsimuses, millest tema ei olnud ise teadlik. Venemaa vanglatesse või Siberisse viimisest pääses koos paljude tuntud eestlaste vangidega, vangidelaev „Jaan Teär'elt", milline õnneks ei pääsenud Tallinna reidilt välja.

1944. a. sügisel, kui punavägi jälle vallutas Eesti, õnnestus Heinrich Karul koos abikaasaga pääseda vabasse maailma „Rootsimaa randa". Seltskonna tööst võttis aktiivselt osa, oli tegev Eesti Rahvusfondi töös ja eriti aitas kaasa eesti laste Saksamaalt Rootsi kosumisele toomise läbiviimisel.

1950. a. siirdus Heints Karu koos abikaasa Fanniga Kanadasse Londoni linna, kus on töötanud ja juhtinud eestlaste seltskondlikku elu 17 aastat. Seltskondlikku tööd on tema teinud väsimatult oma leivateenimise töö kõrval Colemani lihatööstuses. Londonis leidub vaevalt eesti organisatsiooni, mille tegevusest juubilar oma töö ja nõuga, koos abikaasaga, ei oleks osa võtnud. Nimetada võiks siin Eesti Kirikut, Eesti Seltsi ja Täiendusskooli.

Ka väljaspool Londonit väärib H.K. töö tunnustamist. Tema on kuulunud aastaid RVN-u koosseisu ja aidanud selle organisatsiooni toetamist Londonis läbi viia. Juubilar on tuntud noortesõber ja nende heaks on tema täie panuse andnud „Seedrioru" lastesuvekodu väljaehitamise töödel.

Armas Heints Karu, Sinu sõbrad ja korp! Rotalia kaasvennad, üle laia maailma, õnnitlevad Sind ning soovivad Sinule tulevasteks aastateks tugevat tervist ning kõigevägevama õnnistust Sinu ettevõtmistele. Elagu juubilar!

G.P.

Kalevi lipkonna vanematepäev

Toronto Kalevi Lipkonna Vanematepäeva pidulikust koondusest pühapäeva, 4. dets. pärastlõunal Vana-Andrese kiriku saalis võttis osa 90 poistevanemat ja 72 poissi ja juhti.

Lipkond sisenes saali rivis, mida juhtis nskm Martin Jõgi. Poisid süütasid kolm eesti värvides küünalt lausudes katke „Kalevipojast".

Vanematepäeva koonduse kõne pidas lip. vaimulik nskm Andres Taul, rääkides jõuludest, jõululapse sünnist ja Jeesuse kasvamisest.

Taarapoegade parviku juht nskm Margus Tae kutsus ette 9 uut hundipoega: Christopher Liima, Erik Sulev'i, Ivar Soever'i, Erik Küttis'e, Veikko Karhunen'i, Andre Küttis'e, Alar Petersoo, Paul Tae ja Tarmo Ainsaare, kes oma juhtidele hundulubaduse andsid.

Taarapoegade parvik oli saanud lisajõude hundujuhitreeningusse asunud tütarlaste Maret Tae, Merike Jõgi, Lisa Kaunismaa ja Aime Nurmse näol.

Lühikursuse Kalevi lipkonna hundujuhtidele uue aasta esimestel nädalatel korraldab vilunud noortejuht nskm Evi Jaaguste. Kõik lipkonna hundujuhid võtavad sellest osa.

Lipkonna juht nskm Peeter Loite soovis värsketele hundudele õnne lubaduse andmise puhul ja tutvustas tänavust lipkonna juhtkonda.

Maleva juht skm Silver Kask tõi maleva staabilt tervitusi, soovis uuele lipkonna juhile edu ja luges ette ESMK ringkirja, mille alusel edutati skj. Andres Terts nooremskautmasteriks ja skautmasteri väitekirja kaitsmise õigus anti nskm Martin Jõgi'le.

Spordiauhindade üleandmiseks võttis sõna lipk. spordijuht nskm Arvu Oiling.

Vanaskautide „Leegionäride" poolt väljapandud rändkarika Kalevi lipkonna parimale skautsportlasele sai sel aastal Peeter Pahapill.

Kalevi lipkonna sportlased, kes tegid kaasa juunikuu spordipäeva lipkonna suvises nädalalõpulaagris Jõekäärul viibides tulid spordipüssist laskmises järgmistele kohtadele:

Hundu-klassis — 1. Peeter Sõrra, 2. Nils Norheim, 3. Paul Pint ja Robert Paju.

Skaut-klassis — 1. Peeter Pahapill, 2. Robi Saarna, 3. Hillar Heine.

Vanemskaudi-klassis — 1. Elmar Oiling. 2. Carl Pahapill, 3. Peet Vähi.

Sellejärele andis spordijuht ülemaleva orienteerumise võistlusest ja Balti spordivõistlustest osavõtnutele nende auhinnad.

Järgnevalt toimus traditsiooniline lipkonna vanematekogu juhatuse valimine, kuhu lahkunud liikmete asemele asusid hr-d Esken, Lainevool ja Ulp.

Vanematekogu oksjoneeris lipkonna toetuseks välja suitsusingi, millest laekus $88.—.

Skautide emad lip. pereema Susanne Kolga juhatusel olid ülesseadnud isuäratava kohvilaua ja lipkonna pere veetis tunnikese koos suupisteid maitsedes ja vesteldes.

Piduliku koonduse üldkorraldajaks oli lipk abijuht skm Raul Olo ja teadustajaks e-sk Mark Olo.

Helilooja Priit Ardna 85-aastane

Helilooja ja meie tuntumaid organiste Priit Ardna sai 23. novembril 85. aastaseks.

Auväärset siinnipäeva tähistasid Stokholmi eesti koorid — meeskoor ja naiskoor — ühise juubelikontserdiga, laupäeval, 10. detsembril Hedvig-Eleonora kirikus, kus ikka veel vitaalne orelikunstnik ise oli kaastegev organistina.

Teatavasti on Priit Ardna lemmikinstrumendiks alati olnud orel ja seda on ta oma eluajal meisterlikult käsitlenud jumalateenistustel ja kontsertidel, mh. suurepärase improvisaatorina.

Juubeli-kirikukontserdil esinesid Stokholmi Eesti Naiskoor, Stokholmi Eesti Meeskoor, viiulikunstnik Alfred Pisuke ja tema noorteansambel ja kirikuõpetajast baritonisolist Artur Kõdar.

Priit Ardna on paljude publiku südamesse läinud laulude autor, nende hulgas üldtuntud „Varsakabi". Ta on ka eesti opereti silmapaistvaim viljeleja. Tema operette on iseloomustanud rahvuslik stiilitaotlus, kusjuures aastal 1940, kodumaa okupeermise järel, publik otse sümboolseks hakkas pidama „Kalurineiut", mis Milvi Laidiga peaosas just siis lavale ilmus ja okupatsioonivõimule meelehärmi tekitas.

Tema operetid on veel „Ly" (1931), „Tütarlaps kodumaata" (1934) ja „Tatra tüdruk" (1937).

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, LL.B.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. EM. 3-4451
Ohtuti HI. 7-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc. LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Garvey, Ferris
Suite 3170, South Tower
P.O. Box 56, Royal Bank Plaza,
Toronto, Ont. M5J 2J2
Telefon 416-865-0222

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Toronto, Ont. M5J 2H7
Tel. 862-7115

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 22. detsembril 1977 — Thursday, December 22, 1977

KIREV MAAILM

BONN — Maailma suurimad teadaolevad uraanilademed on Mustamere põhjas. Sellele tulemusele on jõunud Lääne-Saksa geoloog Egon Begens, kes on uurinud Mustamere lõunaosi. Uraani on kogunenud umbes 1—2 km sügavusse kuni meetri paksuse lademena. Begensi arvates on see lade tekkinud põhja settinud planktonidest. Planktonid on mõni tuhat aastat tagasi kogunud merevees leiduvat uraani oma elundeisse, kus uraanisisaldavus mitmekordistunud. Surnud planktonid on siis põhja vajunud ja moodustanud uraanilademe, mille väärtus on sadades miljardides dollareis. Praeguse hinna juures Mustameres kaevumine veel pole tasuv, aga on ettenähtud uued uraani hinna tõusud, mis tingib ka sealsete lademete kasutamisele võtmise.

HELSINGI — President Kekkose järgi olevat Moskva 1945 ähvardanud Soomet sõjaga, kui ei korraldata nn. sõjakurjategijate protsessi. Soome oli sunnitud järele andma ja korraldama protsessi, mis oli vastuolus põhiseadusega. Süüalusteks olid muuhulgas Ryti. Tanner ja teised sõjaaegsed poliitikud.

HAMBURG — Venelased proovivad Rügeni saare juures oma uusi ja suuri vee kohal õhupadja abil sõitvaid paate, millega on kerge maanduda madalates randades. Paadid võivad peale võtta muuhulgas ka tanke. Nato arvates on uued paadid kardetavad just Taani ja Lääne-Saksamaa randades, kuhu tavalised laevad rannavee madaluse tõttu ei pääse.

NEW YORK — Endine CIA ametnik Frank Snepp on avaldanud raamatu, milles ta süüdistab selleaegset USA välisministrit Henry Kissingeri asjaolus, et USA ei olnud ette valmistatud Lõuna-Vietnami kokkuvarisemisele. Hulk USA teenistuses (koguni selle vastuluures) töötavaid vietnamlasi jäeti lõpusegaduses kommunistide kätte. CIA oli Kissingeri korduvalt hoiatanud, et katastroof võib tulla, aga Kissinger ei hoolinud hoiatustest.

RIO DE JANEIRO — Üks 25-aastane mees arreteeriti sellepärast, et ta oli sundinud oma naist kandma kolm aastat voorusevööd ja pidas ta kinni oma kodus. Mees kahtlustas, et ta naine Lore Met oli ebatruu ja soovis hoiduda ayalikust skndaalist. Naisel õnnestus hiljuti aga põgeneda ja kaebas oma olukorrast politseile. Mees seletas, et ta tegi ise sellise vooruseyöö oma abikaasa soovil, mis koosnesid kahest paarist bermuudatüüpi pükstest vöökohalt kummipaelaga kokku tõmmatud ja lukuga kinni pandud.

TORONTO — Soome jahimeeste ja kalastajate klubi võistlusel tõmbas 25-aastane Mark Kontiainen Georgia Bay veest välja 54,5 nalea raskuse muski. Ontario rekordite tabelis on seni ainult 7 naela raskune kala, maailmarekord on siiski 70 naela. Hiigelkala haaras landi Moon Riveri suudmes ja oli enne palju võitlust kui see kala paati saadi, muuhulgas hammustas veel pooluimaseks lööduna läbi kalastaja käest.

LONDON — Maailma kallima auto ostis Londonis India miljonär Bhatia Karani. See maksis $146.125. Tegemist oli ühe eritellimise peale valmistatud Rolls Royce'ga. Autos on televisiooniaparaat, sisseehitatud vargaalarm, kokteelibaar jne. Ainuüksi kullast plaate on autos 6800 dollari eest.

LONDON — Mürk oli kõige rohkem tarvitatud vahend endamõrvadeks Inglismaal ja Walesis möödunud aastal, nõudes 1959 ohvrit. Enese surmuks laskmist juhtus ainult 192-l korral samal ajal.

Läinud pühapäeval, 18. dets. toimus Peetri koguduse jõulupuu. Pildil koguduse pühapäevakooli koor laulmas jõululaule.
Foto: Vaba Eestlane

Peetri koguduse jõulupuu

Pühapäeval kohe pärast jumalateenistust toimus Peetri koguduse jõulupuu kiriku alumises saalis. Peetri koguduse lastepere, kes varem ei mahtunud oma ruumidesse, on vähenenud ja seekord võimaldanuks oma ruumid hoopis suurema osavõtjaskonna, kui neid väga halbade teeolude tõttu kohale oli tulnud. Jõulupuul oli kavalises osas kaastegevad nii pühapäevakool kui ka leerieelsed.

Jõulupuu kavalises osas mängis puhkpillide ansambel Inga Korjuse juhatusel tuntud jõululaule nii kava täitjana kui ka laulude saatjana. Lühikese palvuse pidas koguduse nõukogu liige Kalju Kaur, leerieelsete ansambel laulis Margit Viia juhatusel F. Mendelsohni „Vana jõululaulu", pika piibliainelise põimiku muusika saatel esitasid Sirje Järvel, Paul Kako, Richard Laanvere, Allan Mägi, Margareta Peets, Kristiina Valter, kommentaare andis Rein Andre (jun.) kuna üldjuhiks ja helilindilt antava taustamuusika nuppude keerajaks oli Tarvo Kass.

7—8-aastaste rühm, kuhu kuulusid Victor Härm, Andrus Küng, Rita Lees, Trina Läte, Pia Metsala, Alaric Nurm, Andres Nurm, Monica Roose ja Peeter Roose esitasid laulumängu „Oues tähistaevatelk". Tiina Randmaa deklameeris luuletuse „Jõulusõit", Andrus Küng esitas klaveripala „Kolm kuningat", Juta ja Pia Metsala mängisid klaveriduetina „Püha öö", mis teisest salmist alates muutus ühislauluks.

Järgnevas kavas Pia Kori deklameeris „Jõululumi", Ruth Küng laulis Tiina Hubeli viiulisaatel „Jõululaps sõimes", Tiina Randmaa ja Peeter Roose esitasid klaveriduetina „Taaveti linnas", pühapäevakooli koor M. Viia juhatusel laulis kaks jõululaulu, Martin Juuse deklameeris „Oh Jõululaps, oh Jeesuke", Lisa Abe deklameeris „Jõuluöö", Trina Läte laulis „Jõulutuled" ja siis laulis pühapäevakooli koor „Väikse jõululaulu — jõuluvanale", sest kaugelt tulija oligi üle libedate tänavate oma kingitustega kohale jõudnud.

Ilmus Peeter Ilusa luuletuskogu

„Mana luuleraamatu" sarjas ilmus Peeter Ilusa luuletuskogu „Lõbu ja hirnu". Kaanekujunduse ja illustratsioonid on teinud kunstnik ja raamatukujundaja Kadi Karist Tint. Peeter Ilus on noor eesti kirjamees, kes emigreerus aasta tagasi Tartust Ameerika Ühendriikidesse. Praegu aga viib ta lõpule oma õpinguid Turu ülikoolis, Soomes. P. Ilus sündis 1948. aastal ja kasvas üles Tartus, Eesti Vabariigiaegse ülikooli õigusteaduse õppejõu prof. Ilusa perekonnas. Peeter Ilusa esimesed luuletused ilmusid Eestis noorte kirjameeste poolt 60-ndate aastate lõpul mitteametlikult paljundatud almanahhides nagu „Kurekell", „Õitsev tuul" ja „Kamikaze". Koos Jonny B. Isotamme ja Juhan Tomingaga anti välja mitte ametlikult rotaatoril paljundatud luulekogu „Kolme mehe laulud", millele eessõna kirjutas Ain Kaalep. P. Ilus on tõlkinud eesti keelde Christopher Marlowe ja vene 19. saj. luuletaja Afanassi Feti loomingut. P. Ilusa luulekogu saab tellida aadressil: Mana c/o H. Grabbi, 3602 Albee Lane, Alexandria, Va. 22309, USA. Hind koos postikuluga $5.30. Raamat tuleb müügile ka „Vaba Eestlase" talituses.

$75.000 toetust „Teataiale"

STOKHOLM (EPL) — Rootsi Invandrarverket on määranud vähemuspressi toetusi harvemini ilmuvate väljaannete osas.

Eesti poolel anti 300.000 kroonine (75.000 dollariline) toetus (koosneb 240.000 kroonisest pressitoetusest ja 60.000 kroonisest laenust) Eesti Komiteele ajaleht „Teataja" väljaandmiseks ja Eesti Komitee informatsioonilehe kujundamiseks vastavalt toetusmääruse tingimustele. Ajaleht ilmub kaks korda kuus.

Samaaegselt määrati toetust „Välis Eestile" 10.000 krooni, kultuuriajakirjale „Tulimuld" 8.000 krooni ja sotsiaaldemokraatlikule „Sidele" 5.000 krooni.

Toetused vähemuskeelsete tihedama ilmumissagedusega ajalehtedele päevaajakirjanduse tüübist, kuhu kuuluvad ainult 5 korda nädalas ilmuv Finn Sanomat, kaks korda nädalas ilmuv Eesti Päevaleht ja kord nädalas ilmuv Ruotsin Suomalainen, määrati seadusekohane produktsioonitoetus teatavasti juba varem.

Ilmus uus Mana nr. 42

Üle pikema ajavahemiku ilmus Torontos uus Mana nr. 42 ja on tellijatele väljasaatmisel. Kaanekujunduse on teinud Endel Kõks ja see põhineb Kihnu saare peremärkidel. Kirjandusliku loomingu osas sisaldab värske number Ilmar Külveti uue täispikkusega näidendi „Suletud aken", jutte Ilmar Mikiverilt ja mõtisklusi Paul Laanelt. Luuletustega on esindatud Ilona Laaman, Ivar Ivask ja Aarand Roos. Pikemate artiklite osas kirjutab H. Grabbi Aarand Roosi raamatust „Esto-Atlantis", dr. Ilse Lehiste analüüsib metsaülikoolist osavõtnud noorema põlvkonna eesti ja inglise keele suhteid, dr. W. Rand kirjutab natsionalismi olemusest ja dr. M. Valgemäe vaatleb uuemaid suundi tänapäeva Tallinna ja Tartu teatrites, tuues rohkelt fotosid illustreerimiseks.

Imre Lipping tutvustab ja hindab saksa õpetlase D. Loeberi raamatut baltisakslaste ümberasumisest ja E. Uustalu retsenseerib Ilmar Raamoti mälestusi. Lisaks veel terve rida raamatuarvustusi retsensentidelt I. Lehiste, H. Oja, P. Laan, P. Reets, M. Valgemäe ja Raimo Raag. E. Kõks intervjueerib kunstnik Rutt Tulvingut ja sooritab kunstivaatlusi Itaalias. Hardu Keck tutvustab oma moodsat keskkonnakunsti. Trükitud on H. Kecki, R. Tulvingu ja O. Timmase taieste reproduktsioone. E. Uustalu polemiseerib Jaan Krossiga. Numbri lõpus toimetaja kommentaarid ja ingliskeelne sisuülevaade. Mana nr. 42 saab tellida hinnaga $8.75 aadressil: H. Grabbi, 3602 Albee Lane, Alexandria, Va. 22309, USA.

Uus „Hiiu" number

Nigulapäevaks ilmus uus Hiidlaste Seltsi teadete vahendaja „Hiiu" number, järjekorras nr. 5. Uues numbris õhutab toimetaja L. Wahtras kodusaare rahvast Piiblit lugema, antakse teateid hiidlaste liikumisest ja tegevusest, tuuakse killamängude esialgne kava, ergutatakse rahvatantsu tantsima, E. Vragerilt on luuletusi ja pisinäidend „Kärde tohtre toru", antakse õiendusi ja täiendusi laevajuhtide peres, parandatakse trükivigu, avaldatakse lugu hiidlasest, kes olnud kuberneriks Jamaika lähedasel saarel (?), kirjeldatakse kahte raamatut, L. Meri „Hõbevalget" ja A. Roosi ilmumisel olevat „Juutide kuningas Tallinnas", reportaazhi Hiiuküla jaanitulest ja muistne verevorstide valmistamise retsept.

Ajakiri räägib oma murede veerul, et Hiidlaste Seltsil olevat vaja oma liikmete hulgast hädasti kaamerameest, kes nõustuks pildistama seltsi üritusi, koosolekuid ja istumisi, et neid talletada seltsi arhiivis. Kuid ka ajakiri vajab tulevikus paremaid fotosid, kui käesolevas numbris, kus väga nõrgad pildid on paremate puudumisel kasutusele võetud.

Nalja

Tenoril on hääl ära ja ta läheb naabruses asuva arsti juurde. Ukse avab arsti naine.

— Kas doktor on kodus? küsib tenor vaevaliselt sosistades.

— Ei ole, sosistab naine vastu, tulge sisse!

*

— Teie ülekaalu vastu on parimaks vahendiks kehalised liigutused.

— Missuguseid võimlemisharjutusi ma peaksin siis tegema?

— Ei mingisuguseid. Teie ainsaks kehaliseks liigutuseks jäägu pearaputamine — iga kord, kui teile süüa pakutakse.

Idee oma portreefilmiks

Pärast sügisest portreefilmi vaatamist oli Kuke Kustit vaevanud kinnisidee, lasta ka enesest selline pooletunnilise kestvusega portreefilm valmistada. Mitte et ta eriti mitmepalgeline oleks ei majanduses, spordis ega vaimseis asjades. Kuid olles üks tavaline töökas mees, ta leidis, et just selline kuju annaks küllaltki põhjust filmiks. Ja kuludele ta ei vaata, mõni tuhat pangaarvel vähem või rohkem.

Juba nädalaid on Kusti aju töötanud uue filmiidee arendamisega. Esialgul tegi valiku praegustest tähelepanekuist iseenese ümber ja tähelepanu väärivaist iseloomuomadusist ja harrastusist. Nähes, et neist siiski pooleks tunniks kuidagi ei jätkuks, hakkas mõte kobama kaugemail minevikuteedel. Oli seal paljugi sellist, mis mitte teda ennast ja lähemat sõpruskonda ei peaks huvitama, vaid kogu inimkonda kõige sügavamalt haarama. Ja see mis niiviisi võib haarata, ei ole suured võitlused ega lahingute löömised, vaid kõige puhtam armastus. Maailma loomisest saadik on see olnud mehe ja naise vaheline side. Näiteks kui võtta Don Juani elukäik, ta kahevõitlused, sangariteod ja löömingud, oli seal alati tagapõhjuseks mõni magusa näoga donna või senjorita.

Kui kaugele Kusti ka oma minevikku ei taandunud, sellise vahva rüütliga ta end ei saanud kuidagi võrrelda. Need aidapealsed lakaskäigud ei olnud üldse kõrvutatavad Hispaania lossides luksusega. Ometi oli see välispidine, sest lossikambris ja lakaheintes tuksus justament seesamune neiusüda. Ja just siit sai ta filmisüzhee hargnema hakata.

Kordkorralt läbi lakakülastuste ja üle neiusüdamete minnes valmis päris huvitav portree, mis vägagi sobinuks filmimiseks, pealegi kui selle ümber panna tegutsema ja armastama kauneid peretütereid, valgeid kasetüvesid ja looduse ilu kullerkuppude ja jaanililledega.

Akki lõi nagu välk sisse: kui anda abikaasale selles veel lauluosa, siis saaks sellest selline muusikal, mis mitte üksnes selle maa televisioonisaates, vaid üle maailma leviks. Kõigile on ju teada kuivõrd kaasahaaravalt abikaasale on antud lauluannet. Tänapäeval on tõelist armastust maailmas väga vähe, sellepärast igaüks tahaks vähemalt filmis näha kuidas see omal ajal oli ja kuidas üks tõsine eestimaa mees oma nooruses tundeid kasutas neiusüdame vallutamiseks. Teiseks oleks laulja ettepanek abikaasale tõeliseks tunnustuseks ta kõrge laulukunstist, mis senini on jäänud kahjatsevalt ainult tuttavate piirkonda.

Nii hakkas asi otsegu ilmet võtma. Kõigepealt oleks Kusti ise peategelane, sest see on tema portreefilm. Siis oleks abikaasa teose muusikaline kandja ja eks ülejäänud osadega saab ka hakkama. Kusti mõte juba liikus kaugemal, ühelt edult teisele jõudes.

Asi võinuks ehk teostadagi, aga siis ilmnes, et minevikku tagasi minnes võis küll uued naisosalised leida ja Kusti juba uneleski nendega armustseenides minevikku üleelamisest, aga Kusti ei saanud enam ise noorpõlve tagasi minna. Võinuks küll selle osa anda mõne teise mängida, aga ükski tänapäeva noormees ei suutnuks sellist armastust väljendada ja pealegi mis portreefilm see siis enam olekski kui keegi teine su elu paremais osades soojemaid tundeid läbi elaks.

Ta oli oma plaanist juba abikaasale rääkinud ja see oli suures vaimustuses oma vana laulurepetuaari üles kohendama hakanud ja kujutles juba oma heliplaadi tegemist, sest kõik parem filmimuusika jäädvustatakse heliplaatidele, kus kaanel on lauljatari noorepõlve pilt kuna nägu võib kortsudesse minna aga mitte hääl. Abikaasa oli aga kujutlenud ette ka seda momenti, kui ta selle sammuga kõigist neist, kes teda seni polnud kontsertlavale lasknud, ropsuga mööda läks.

Kui nüüd Kusti selle lahendamata olukorra ees oma loobumist portreefilmi tegemiseks abikaasale tasapisi seletas, sai sellest ütlemata valuline moment kui abikaasa talle vihaselt käratas:

„Mis portreefilmi saaksi sinust teha. Niisugune värisev mehike teeb filmi uduseks. Film oleks hoopis minust olnud, minu laulust ja unistustest, aga ka kannatustest sellise mehega elamisel."

JUTU JUKS

Sündmuste kalender

Laupäeval, 31. detsembril Eesti Majas uueaasta vastuvõtu ball.

Laupäeval, 31. detsembril Eesti Maja noorte ruumis noorte uueaasta vastuvõtt.

Laupäeval, 31. detsembril kell 7.30 õ. Holiday Inn'is, Burlingtonis Hamiltoni Eesti Seltsi uueaasta vastuvõtu ball.

Laupäeval, 31. detsembril kell 8 õ. Sherway Gardeni ballisaalis E. S. S. Kalevi uueaasta vastuvõtu ball.

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu: nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks toll ühel veerul $3.25
esiküljel $3.75
tagaküljel $3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495

2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

„Vaba Eestlases" ilmunud Tommy Tomsoni fotosid saab tellida talitusest või tel.: 423-4558 ja 461-6916.

MAIE LANDRA KUNSTIMAPP
piiratud arvul on saadaval
EAK äris, Meie Elu talituses, Emil Eerme käest,
tel. 447-2539 ja kunstnikult endalt, tel. 491-0948

MÜÜA
KASEKÄSNU
(tarvitatakse vähjahaiguste vastu)
„Andy" 34 36th Str. Toronto, Ont.
M8W 3K9 — Tel. (416) 259-6892

Esindame Durham'i ja ümbruskonda
LINDEN REAL ESTATE LTD. REALTOR
HEINO PÄRNSALU
Broker
Tel. 576-4511
1818 Dundas St. E. Whitby, Ont. L1N 2L4

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"